

NA SKUPNI SEJI OBEH ZBOROV OBČINSKE SKUPŠČINE SPREJET PREDLOG STATUTA

Dne 3. aprila smo doživeli pomemben dogodek v vsestranskem razvoju življenja naše občine:

sprejet je bil predlog statuta občine Ljubljana Moste-Polje in je tako začel veljati. Več kot enoletne priprave, razprave in razmišljanja so dobili konkretnega izraza; naša občinska ustava naj v praksi pokaže resnost naših naporov, da si krojimo svoje življenje, kot si sami najbolj želimo. To željo so izrazili tudi odborniki z dvigom svojih rok (slika)!

NA SKUPNI SEJI OBEH ZBOROV
OBČINSKE SKUPŠČINE SPREJET
PREDLOG STATUTA OBČINE
LJUBLJANA MOSTE-POLJE

Pred sprejemom je spregovoril predsednik statutarne komisije Vlado Črne:

Enotni ustavni sistem Jugoslavije predstavlja okvir, v katerem pomeni statut občine konkretizacijo izvajanja in oblikovanja družbenih načel jugoslovanske skupnosti v občini. Načela tega statuta so tudi osnova za izdelavo statutarov delovnih in krajevnih skupnosti, še posebno tam, kjer so načela skupna vsem samoupravnim kategorijam v občini.

Pri izboru in pripravi gradiva za občinski statut so bile zlasti važne tiste razprave, ki so bile usmerjene na probleme družbeno-ekonomskih odnosov občine do drugih samoupravnih skupnosti. Če izhajamo s stališča, da so ti odnosi temelj ustavnega sistema, ki dobi konkretno obliko prav v vsakodnevni odnosih v občini, potem je taka usmeritev popolnoma razumljiva. Občani so se na razpravah in posvetovanjih zavzemali za delitev odgovornosti za posamezne družbene funkcije med samoupravnimi organi v občini. Pri tem je bilo treba upoštevati nove kvalitete, ki jih uveljavljata zvezna in republiška ustava.

V občini se združujejo najrazličnejše oblike in institucije družbenega življenja, ki ima za podlago družbeno samoupravljanje.

(NADALJ. NA 2. STR.)

NAŠ LETOŠNJI 1. MAJ

Vsako leto se ob praznovanju 1. maja — našega delavskega praznika — spominjamo, kako smo včasih praznovali ta dan, kako smo živeli in kako danes živimo. Praznujemo ne samo praznik dela, ampak se istočasno veselimo tudi vseh naših uspehov in dosežkov, ki smo jih ustvarili v povojni graditvi in graditvi našega gospodarstva, standarda in samoupravnega mehanizma kot osnovne gibalne sile napredka.

Mnogo je pridobitev in za slehernega vsaka pridobitev pomeni svojstven zaklad. Največje bogastvo, na katerega se vsakodnevno spominimo in občutimo, je naša nova ustava, ki je dolgoletna prizadevanja za osvoboditev delovnega človeka tudi uzakonila v pogojih samoupravljanja. Te pridobitve pa smo v vseh delovnih organizacijah še bolj poglobili in konkretizirali z lastnimi ustanovi — statuti delovnih organizacij, katere vse preveča duh ustave, ga še pogloblja in dopolnjuje za specifična vprašanja, ki zadevajo urejanje odnosov v kolektivih in s tem dejansko osvobajajo človeka-proizvajalca kot svobodnega ustvarjalca naše stvarnosti.

Posebna pridobitev naših prizadevanj v zadnjih 10 letih je nedvomno tudi skrajšanje

delovnega časa na 42 ur teden. S tem bomo imeli vsi več časa za naše osebno življenje z družino, domačimi in tovariši, skratka, lahko bomo s še večjim sodelovanjem uživali sadove svojega dela.

Seveda pa v tem še nismo dosegli vsega, ampak se moramo še nadalje borovati za to, da bomo več ustvarjali in nam bo ostalo več za osebno potrošnjo in splošni dvig standarda.

Uvedba skrajšanega delovnega časa ni darilo anonimne družbe, ampak je plod naših prizadevanj. Zato se moramo vsi delavci borovati, da dejansko pridejo na skrajšani delovni čas ob večji produktivnosti dela in večjem družbenem standardu. To pa bo mogoče ob še večjih, bolj premišljenih in načrtnejših prizadevanjih slehernega posameznika in ob skupnih prizadevanjih za ustvarjanje več dobrin in za načrtnejšo in pravičnejšo delitev teh dobrin med posamezniki, kolektivi in družbo.

Vsi smo ena velika družina — socialistična skupnost in le s skupnimi naporami bomo dosegli večje uspehe, večje rezultate in vsako leto bomo zadovoljnejši, srečnejši in bogatejši praznovali naš praznik — 1. MAJ!

MOŠČANSKA SKUPNOST

GLASILO OBO SZDL LJUBLJANA MOSTE-POLJE

LETO V. ST. 5 MAJ 1964

VI. plenum CK ZKJ in mi

NEKATERI AKTUALNI PROBLEMI NAŠEGA DRUŽBENO-GOSPODARSKEGA RAZVOJA IN NALOGE KOMUNISTOV PRI OBRAVNAVANJU IN IZVAJANJU SMERNIC VI. PLENUMA CK ZKJ

Po VII. kongresu ZKJ smo v nadaljnji izgradnji družbeno-političnega sistema dosegli močan razvoj družbenih odnosov, ki so bili uzakonjeni v novi ustavi in katerih bistvena vsebina je samoupravljanje delovnih ljudi in delitev dohodka po delu. Dosledno uresničevanje ustavnih določb daje pri okrepljeni materialni bazi samoupravljanja osnovno usmeritev za politično aktivnost komunistov v naslednjem obdobju, kar pomeni, da je pred nami nenehen boj za poglobljanje in izpopolnjevanje socialistične demokracije, za

nadaljnjo krepitev vloge človeka in boj proti vsem nesocialističnim težnjam, ki se v vsakdanji praksi pojavljajo na vseh področjih našega življenja.

Pri teh naših prizadevanjih pa naletimo na vrsto težav in problemov, ki izvirajo iz materialnih razmer in protislovij v našem družbenem razvoju, kot iz težav, ki so posledica naših subjektivnih slabosti in jim moramo prav zato posvetiti vso našo pozornost. Prav od odstranjevanja subjektivnih slabosti je odvisna rast in krepitev materialne podlage samoupravljanja ter utrjevanja samostojnosti in odgovornosti neposrednih proizvajalcev in upravljalcev pri odločanju o proizvodnji, delitvi in družbeni reprodukciji.

Bistveno za subjektivne sile je, kako bomo pristopili k reševanju vseh teh vprašanj in kaj bomo postavili v ospredje pozornosti pri mobilizaciji delovnih ljudi in postavljanju nalog. Nedvomno je, da smernice V. plenuma same, kot tudi dosedanje diskusije, kažejo, da je

STANDARD TISTO OSNOVNO
VPRASANJE

ki je danes v središču pozornosti vseh družbenih činiteljev.

PREDSEDNIK OBČINSKE
SKUPŠČINE VLADO ČRNE

Dosežena raven materialnega in družbenega razvoja nam omogoča in zahteva, da hitreje izboljšujemo življenjski standard kot doslej. To moramo, ker večja proizvodnja in višja delovna produktivnost (NADALJ. NA 12. STR.)

JPI

jugoslovanske
pionirske
igre

STRAN 6 IN 7

Občinska skupščina: SPREJET

(NADALJ. S 1. STR.)

nje. Vsa določila o družbeno-ekonomskih odnosih, ki jih ima statut, so rezultat današnje stopnje gospodarskega in družbenega razvoja občine.

Materialni temelj občine predstavljajo razvitost njenega gospodarstva in pogoji za njegov nadaljnji razvoj. Od tega, koliko je gospodarstvo razvito, je odvisno, kakšni so osebni dohodki občanov in koliko se lahko odreja za skupne potrebe, posebno koliko lahko dajemo za razvoj tistih družbenih dejavnosti, ki zagotavljajo neprestano rast splošnega življenjskega standarda. Kakšen je ta materialni temelj, nam povedo podatki o narodnem dohodku za našo občino. V družbenem načrtu občine predvidevamo, da bomo v letu 1964 ustvarili v gospodarstvu na področju občine 24,381 milijard dinarjev narodnega dohodka. Od tega odpade na družbeni sektor 23,183 milijard, na zasebni sektor pa 1,198 milijard dinarjev. V družbenem sektorju ima najpomembnejše mesto industrija, ki bo po predvidevanjih ustvarila 13,646 milijard dinarjev narodnega dohodka. Na drugem mestu je gradbeništvo s 3,674 milijardami dinarjev; nato si sledi trgovina (2,178 milijard); promet (2,019 milijard), obrt (711 milijonov) in kmetijstvo (604 milijone) din.

Narodni dohodek iz gospodarstva bo znašal na prebivalca naše občine okoli 660.000 dinarjev, kar je za 13,8 % več kot doseženi narodni dohodek v letu 1963.

Zvezna in republiška ustava sta postavili osnovna načela, kako v prihodnosti osvoboditi človeka in kako njegove umske in fizične sposobnosti vključiti v komunalni sistem za hitrejši razvoj in ustvarjanje dobrin za njegov napredek. Predloženi statut odpira poti na vseh področjih z namenom, da bi občan kot svobodnemu proizvajalcu določil položaj, njegove pravice in dolžnosti sodelovanja pri razvijanju proizvodnih sil, vsklajevanju razvoja gospodarstva in družbenih služb, pri uresničevanju popolnejšega sistema delitve dohodka, pri odločanju o namenski delitvi sredstev, pri odločanju o razvoju kulture, prosvete, zdravstva, sociale in drugih dejavnosti. Statut skuša že v osnovi razvijati demokratični mehanizem tako, da bi bila stopnja razvoja proizvodnih sil in zagotavljanje materialnih in drugih pogojev za zadovoljevanje življenjskih potreb odvisna predvsem od dejavnosti vsakega občana.

Napredek občine ni odvisen samo od dobrega ali slabega delovanja občinske skupščine, od dobrega ali slabega delovanja krajevnih skupnosti ter drugih samoupravnih skupnosti in njihovih organov. Napredek je odvisen predvsem od dobrega ali slabega izvrševanja samoupravnih pravic in dolžnosti, katerih nosilci so občani.

Občinski statut in statuti delovnih organizacij ter krajevnih skupnosti vsebujejo samo družbeno-ekonomska načela, ki tvorijo komunalni sistem ter pravice in dolžnosti občanov. Med razpravljanjem o občinskem statutu in statutih delovnih organizacij in krajevnih skupnosti so se pojavljale težnje, naj bi statuti določali delovni in drugi organizacijski pogoji, v kakšna razmerja naj stopajo med seboj in z občinsko skupščino in kako naj ta razmerja urejajo. Del udeležencev razprave je n. pr. menil, da bi morali v statutih točno določiti delitev sredstev v občini po obsegu in namenu. Prevladalo pa je mišljenje, da je treba formulirati taka določila, ki bodo omogočala nadaljnjo krepitve samostojnosti in samoupravnosti vseh oblik družbenega življenja, ki bodo še naprej omogočala širjenje samoupravnih pravic in dolžnosti samoupravljanja. Občina kot temeljna družbena skupnost mora postati resnična skupnost občanov in proizvajalcev. Izvajanje statutnih načel v občini, delovnih organov, dobimo naslednjo sliko:

nizacijah in v krajevnih skupnostih bo zahtevalo stalno sodelovanje in vpliv subjektivnih sil, ki naj zagotovijo, da bo samoupravni sistem rasel iz družbenih odnosov, v katere vstopajo občani in delovni ljudje zato, da bi zagotovili materialne pogoje za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb. Zato postavlja statut take oblike samoupravnega mehanizma, ki razvijajo demokratične odnose med proizvajalci in njihovimi samoupravnimi organi na eni in med samoupravnimi organi delovnih in krajevnih skupnosti ter občinsko skupščino na drugi strani.

Neposredna demokracija mora priti do izraza že pri izdelavi in sprejemanju načrta razvoja občine. Občanu — proizvajalcu in upravljalcu proizvodnih sredstev mora biti dana pravica soodločanja pri načrtovanju nadaljnjega razvoja proizvodnih sil in strošnje. Dosledno spoštovanje načel družbenega načrtovanja, kot jih postavlja statut, bo morala biti zelo odgovorna naloga vseh samoupravnih organov v občini. Ta naloga se ne bi smela zaključiti s sprejetjem perspektivnega in letnega načrta, ampak bi jo morali imeti za stalno metodo pri doslednem izvajanju sprejetih načrtov in odpravljanju pomanjklivosti, ki se ob izvajanju pojavljajo. Poudariti je treba, da statutna določila varujejo načela načrtovanja tudi pri zagotavljanju materialne osnove in ustrezne delitve za razvoj šolstva, kulture, zdravstva, socialnega varstva, komunalne in drugih dejavnosti. Prav tako so upoštevana načela načrtovanja pri zagotavljanju materialne osnove za delo krajevnih skupnosti. Pri načrtovanju nalog krajevnih skupnosti je še zlasti poudariti, da občinska skupščina in krajevna skupnost s programi določita, katere naloge, ki jih je do sedaj opravljala občinska skupščina, pa jih bo poslej opravljala krajevna skupnost in se za opravljanje teh nalog v programu in finančnem načrtu občine tudi določijo potrebna sredstva.

Urbanistična izgradnja je bila do sedaj skoraj docela zanemarljena. Zaradi površnega obravnavanja urbanističnega razvoja naselij so bili občani mnogokrat materialno prizadeti in to tako pri komunalni izgradnji kot pri gradnji objektov za družbene službe in druge dejavnosti. S statutom določen način urbanističnega programiranja pa zagotavlja občanom vse pravice sodelovanja in soodločanja pri urbanističnem urejanju naselja.

V zadnjem obdobju je občinska skupščina začela intenzivneje skrbeti za urbanistično načrtovanje. Pri tem moramo poudariti, da je v javni razpravi tudi mestni statut in da bo skupščina SRS v kratkem sprejela zakon v mestih, ki so razdeljena na občine. Zakon o mestih in osnutek mestnega statuta dajeta mestnemu svetu na področju urbanizma velike pristojnosti. Upoštevajoč posebnosti mesta Ljubljane je prav, da mestni svet zadrži v svoji pristojnosti izdajanje predpisov za izdelavo urbanističnega načrta, sprejemanje mestnega urbanističnega programa in izdajanje tehničnih predpisov za izvajanje mestnega urbanističnega načrta. S stališča enotnosti urbanizma je tak sistem nujen, kar pa vendar ne zmanjšuje samoupravnih pravic občin v sestavi mesta.

Ob današnji stopnji stanovanjskega standarda se pojavlja izredno pomembno vprašanje, kako v občini zagotoviti čim večjemu številu občanov ustreza stanovanja. Na območju občine razpolagamo s 9361 stanovanji v skupni površini 502.721 m²; na enega prebivalca pride torej 13,30 m² stanovanjske površine. Ta splošni podatek pa nam še ne pove, v kakšnem stanju so stanovanja v občini. Če upoštevamo še podatke o vrsti stanovanj in površini po letih zgraditve in komunalne opremljenosti stanovanj, dobimo naslednjo sliko:

Stanovanja po letih graditve:

zgrajenih do 1900. leta 2.325 stanovanj; od 1901. do 1945. leta 3746; 1946. leta 40; 1947. leta 34; 1948. leta 30; 1949. leta 30; 1950. leta 66; 1951. leta 43; 1952. leta 60; 1953. leta 125; 1954. leta 62; 1955. leta 39; 1956. leta 88; 1957. leta 135; 1958. leta 202; 1959. leta 175; 1960. leta 273; 1961. leta 725; 1962. leta 572; 1963. leta 486; do 31. marca 1964 105.

Skupaj: 9.361 stanovanj.

Do vključno leta 1959, t. j. do valorizacije, je bil stanovanjski sklad kategoriziran takole:

I. kategorija —; II. kategorija 95; III. kategorija 791; IV. kategorija 1159; V. kategorija 2378; VI. kategorija 2362; izven kategorije 415.

Podstrešnih stanovanj na območju občine je 885, kletnih pa 133. Podatki o velikosti stanovanj so naslednji:

sobe 425; garsoniere 48; enosobna 3394; dvosobna 3534; trisobna 1411 štirisobna 320; petosobna 111; nepoznano 15; zasilna 103.

Kopalnice ima približno 20 % stanovanj.

Tako stanje nam narekuje potrebo po načrtni in racionalni stanovanjski gradnji. Pri tem je statut postavil načelo programiranja stanovanjske gradnje in zagotovitve neposrednega vpliva občanov na vrsto in kvaliteto te gradnje glede na njihove materialne možnosti za udeležbo pri gradnji stanovanj oziroma pri plačevanju stanarine. Če se danes ob sprejemanju ozremo na dosedanje prakso programiranja oziroma načrtovanja stanovanjske graditve, lahko ugotovimo, da je bil vpliv občana na načrtovanje neznamen. Ker pa so načela stanovanjske graditve, upoštevajoč materialne možnosti občanov, izredno pomembna za nadaljnjo rast stanovanjskega standarda, je potrebno poudariti, da čaka vse samoupravne organe in občinsko skupščino izredno velika naloga, kako v praksi uveljaviti načela statuta.

Zelo obsežno tematiko predstavlja v statutu komunalna dejavnost. To je razumljivo, saj je za urejanje komunalnega gospodarjenja v glavnem pristojna občina oziroma njeni organi. V Ljubljani so komunalne službe organizirane po vrsti dejavnosti, tako da obstaja samo po ena sama komunalna organizacija za opravljanje določenih specializiranih komunalnih služb. To pa pomeni monopolni značaj teh organizacij.

Zelo težavno je bilo v statutu postaviti načela, kako naj bi občan neposredno vplival na ceno in kvaliteto komunalnih storitev. Sproščeno delovanje ekonomskih zakonitosti v našem sistemu omogoča tudi komunalnim organizacijam, da same določijo cene svojih storitev. Pri tem pa občani mnogokrat izražajo pomisleke zaradi višine cen in kvalitete storitev. Pomisleki so mnogokrat upravičeni, včasih pa izvirajo tudi iz tega, ker občani niso seznanjeni s težavami, v katerih se nahajajo komunalne organizacije in ki vplivajo na oblikovanje cen in kakovost njihovih storitev. Zato je statut zagotovil možnost, da občani vplivajo na določanje cen in kakovost dela komunalnih organizacij na ta način, da lahko sodelujejo pri upravljanju komunalnih organizacij, če bodo imeli to za potrebno.

Kot za vsa druga področja bo morala občina skrbeti tudi za izdelavo načrta razvoja komunalne dejavnosti na svojem območju. Pri tem bo treba izhajati iz sedanje stanja, ki naj ga deloma ilustrira naslednji prikaz nekaterih komunalnih objektov in naprav:

v občini je 3379 km cest II. reda, od tega kockastih 0,500 km, asfaltnih 4,899 km; cest III. reda 28429 km — asfaltnih 5,048 km, makadamskih 15,952 km; mestnih ulic 24.014 km; cest IV. reda 106.707 km; skupaj: 130.721 km, od tega asfaltnih 10.753 km; krajevnih cest 69.373 km, gozdnih cest 49.009 km, gozdnih poti 120.005 km;

vodovodno omrežje je zgrajeno v dolžini 70.637 km, kanalizacija 21.649 km, javna razsvetljava 61.805 kilometrov.

Skladno z razvojem gospodarstva v občini ureja statut tudi dolžnost sleherne delovne organizacije, da vzporedno s povečanjem proizvodnih sredstev skrbi tudi za skladno povečevanje in urejanje komunalnih naprav. Pri tem so pravice delovne organizacije določene tako, da se morajo sredstva, ki jih organizacija nameni za komunalno

izgradnjo in komunalno ureditev, uporabljati strogo namensko. Po enakih načelih se urejajo pravice in dolžnosti investitorjev, ki gradijo javne objekte, in občanov, kadar gradijo stanovanja s svojimi sredstvi. Poseben poudarek je bil dan temu, da se naloge komunalnega gospodarjenja razdelijo med občino, krajevne skupnosti in hišne svete. Pravico in dolžnost upravljanja komunalnih naprav lahko občina prenese na druge družbene organe le v primeru, če za opravljanje prenesenih nalog zagotovi tudi sredstva. Razmejitev dolžnosti glede upravljanja posameznih komunalnih naprav med občino, krajevno skupnostjo in hišnimi sveti ni urejeno z nobenim predpisom. S statutom so razmejene naloge upravljanja komunalnih naprav, ki služijo neposredno stanovalcem stanovanjskih zgradb oziroma prebivalcem naselja. Na podlagi tega načela bo možno to vprašanje podrobneje urediti s posebnim predpisom o upravljanju komunalnih naprav.

Statut določa naloge državnim službam, ki so jih le-te dolžne opravljati in po svojih samoupravnih organih sprejemati odgovornost za dobro gospodarjenje s sredstvi družbene potrebe. Konkretizacija statutnega načela o dogovarjanju med občinsko skupščino in samoupravnimi organi državnih služb glede medsebojnih pravic in dolžnosti prihaja do izraza v načrtovanju razvoja državnih služb t. j. s perspektivnim programom, letnim načrtom dela in letnim finančnim načrtom. Ker obstajajo med posameznimi državnimi službami različne spričo specifične dejavnosti vsake izmed njih, je bilo treba — po vrstah njihove dejavnosti — predvideti način dogovarjanja in programiranja ter delitev dela med občino in samoupravnimi organi vsake od državnih služb posebej.

Na področju šolstva, kjer imamo eno gimnazijo s 440 dijakov, tri samostojne osemletne šole, dve centralni šoli in 11 podružniških šol s skupno 4699 učenci, mora občina zagotoviti pogoje za osnovno izobraževanje otrok, ki traja 8 let. To obveznost mora občina izpolniti tudi takrat, kadar nima dovolj materialnih sredstev za kritje drugih, sicer prav tako družbeno potrebnih izdatkov.

Stanje na področju otroškega varstva je naslednje: v občini je 9 vzgojno-varstvenih ustanov s skupno zmogljivostjo 908 otrok; dejanska zasedba pa je 806 otrok. Od skupnega števila otrok do 15. leta starosti, katerih oba starša sta zaposlena, ima urejeno varstvo le 15 % otrok, ostalih 85 % otrok pa tega nima.

Iz teh podatkov ugotovimo, da je bilo otroškemu varstvu doslej posvečeno premalo pozornosti. Pri tem ni šlo vedno za pomanjkanje sredstev, ampak mnogokrat tudi za nerazumevanje in nepravilno pojmovanje pomena otroškega varstva kot ustanove, ki pomembno vpliva na delovno storilnost zaposlenih staršev.

Glede urejanja problematike socialnega varstva v statutu je treba poudariti zlasti to, da nalagajo njegova določila odgovornost in skrb za preprečevanje in odstranjevanje vzrokov socialnih problemov predvsem občanom in samoupravnim organom delovnih organizacij in krajevnih skupnosti. Prizadevanja na področju socialnega varstva v bodoče bodo mo-

rala biti usmerjena predvsem v to, da bomo preprečevali nastanek socialnih problemov. Gotovo je, da bodo v ta namen uporabljena sredstva in sile najbolj rentabilno naložene, kar pa seveda naše občinske skupnosti ne odvzema, da skrbi tudi za kurativno socialno varstvo tam, kjer so socialni problemi že nastali.

V zvezi s problematiko v državnih službah je treba poudariti še nekaj. Statutarna načela odpirajo poti za iskanje materialnih možnosti za enostavno reprodukcijo delovnih sredstev v delovnih organizacijah, ki delujejo na področju državnih služb. Čeprav tega na sedanji stopnji materialnih sposobnosti občine še ni mogoče zagotoviti, bodo morali tako občinski samoupravni organi kot samoupravni organi delovnih organizacij državnih služb stremeti, da se čimprej dosežejo take materialne možnosti, ki bodo omogočale vsaj enostavno, kasneje pa tudi razširjeno reprodukcijo. Se le ko bo to doseženo, bodo delovne organizacije državnih služb in njihovi samoupravni organi prišli v enakopraven položaj s proizvodnimi delovnimi organizacijami in jim bo šele takrat v polni meri omogočeno samoupravljanje.

Seveda se tu ni mogoče dotakniti vseh problemov z različnih področij, ki jih ureja statut. Enak poudarek bi n. pr. zaslužila tudi področja zdravstva, kulture, telesne kulture, vrsta problemov glede krajevnih skupnosti, hišnih svetov ipd.

Tematika statuta je tako obsežna, da jo v kratkem obrisu ni mogoče v celoti obravnavati.

— — —

Naša skupščina bo na današnji seji obravnavala tudi osnutek mestnega statuta, ki je v javni razpravi. O njem se je doslej v Ljubljani že mnogo razpravljalo tako na zborih volivcev kot v družbeno-političnih organizacijah in občinah. Vrsta pripomb in dopolnitev, ki so jih prinesle te razprave, je že upoštevana pri zadnji redakciji mestnega statuta, ki kaže že bolj določeno in jasnejše, kakšne bodo naloge in pravice mesta oziroma mestnega sveta kot njegove institucije. O tem so mnogo razpravljali tudi republiški skupščinski organi, kjer je bil pred kratkim že sprejet zakon o mestih, ki so razdeljene na občine. Predlog zakona je prav skozi razprave o mestnem statutu doživel vrsto sprememb in dopolnitev zlasti glede pravic in dolžnosti občinskih skupščin in občanov do mestnega sveta. Pri tem je nedvomno najkvalitetnejša sprememba pri določili, da morajo program razvoja mesta obravnavati zbori volivcev in dati nanj svoje pripombe in predloge. To določilo je bistvenega pomena, da se bo neposredni vpliv občanov odražal tudi pri urejanju skupnih zadev mestnega pomena. Načelne pripombe k mestnemu statutu se sedaj sučejo v glavnem še okrog dveh vprašanj: kakšne dolžnosti in pravice naj ima institucija konference odborov občinskih skupščin mesta in ali naj se vloga mestnega sveta ojača tudi glede upravnega delovanja tega organa. Pričakujem, da bo današnja razprava na naši skupščini prispevala k razjasnitvi stališč tudi glede teh vprašanj.

V zvezi z razpravo o statutu naše občine bi želel opozoriti še na nekaj. V pripombah, ki so jih dali občani in organizacije, se je večkrat pojavljalo stališče, naj bi večkrat pojavljalo stališče, naj bi statut konkretnije določal materialne obveznosti občine oziroma samoupravnih organov po posameznih področjih in organizacij. Nedvomno je, da konkretne obveznosti oziroma konkretno politiko na nekem področju lahko določa le program in ne statut. Mislim pa, da bi bili morali istočasno z pa, da bi bili morali istočasno z osnutkom statuta dati v razpravo tudi teze perspektivnega programa razvoja občine in programe razvoja posameznih dejavnosti, kar bi omogočilo boljše razumevanje načelnih določb, ki jih vsebuje

PREDLOG STATUTA

statut in bi se s programom tudi že pokazalo, kako se načela statuta uresničujejo oziroma konkretizirajo. Zamujeno bo treba nadoknaditi in čimprej dati v razpravo teze perspektivnega programa, ki jih že pripravljamo in za razpravo programa izkoristiti politično aktivnost in razgibanost, ki jo je sprožila razprava o statutih.

Ob zaključku uvodne razprave prosim in pozivam tovariše odbornike, da se aktivno in čimbolj poglabljeno udeležijo razprave o občinskem statutu in da ga nato v načelu in podrobnosti sprejmejo.

Po predsednikovem ekspezeju je sledila razprava in z nekaj pripombami oziroma izboljšavami je bil predlog statuta sprejet. Statut bo izšel še ta mesec v posebni brošuri in v tolikšni nakladi, da ga bo lahko imela vsaka naša družina, vsak naš delovni človek.

Priznanja članom RK naše občine

Pred kratkim je bilo tovariško srečanje večletnih aktivistov RK naše občine. Uvodne besede je spregovoril predsednik občinskega odbora RK, Stane Jalovec:

Ideja Rdečega križa je ideja humanosti, razumevanja in prijateljstva, ideja zaupanja med ljudmi, najlepša ideja prihodnosti.

Ob ustanovitvi organizacije RK so bile njegove naloge nuditi pomoč vojnim ranjencem na bojiščih, bolnikom, ujetnikom in beguncem, ne glede na narodnost in

kim odlikovanjem, še enkrat pa po skopski katastrofi z Redom bratstva in enotnosti z zlatim vencom.

Prav gotovo so k tem odlikovanjem prispevali svoj delež tisoči in tisoči aktivistov RK, ki so se prav tako bojevali in si prizadevali, da je organizacija RK našla svoje pravo mesto v naši družbi.

Humana načela, ki jih zasleduje s svojim delom RK, so prav gotovo v tesni povezavi z osnovnim ciljem naše ustave in z vsemi na-

KAJ ME BRIGA, SAJ NI MOJE!

Po letu 1958 se je naše podjetje z različnimi združitvami oz. pripojitvami razširilo in povečalo, število zaposlenih v podjetju je naraslo in že preseгло število 600.

Zaradi obsežnosti in vedno večjega tempa dela je CDS podjetja sklenil za odmor delavcev, zaposlenih v kombinatu, kupiti počitniška domova v Crikvenici in na Pokljuki.

Do tu je vse v redu in prav. Kako se posamezniki v enem ali drugem domu obnašajo, oziroma kakšen odnos imajo do skupne lastnine, to pa je druga stvar. Kakšna je bila v tem pogledu pretekla »sezona« v Crikvenici, mi ni toliko znano, malo bolj pa so mi znane razmere na Pokljuki, kamor čestokrat zahajam, posebno pozimi ob nedeljah.

V glavnem obiskujemo dom na Pokljuki — razen malih izjem — delavci z uprave. Zal mi je, da niste preteklo leto vsi videli okolice doma, ko je sneg pričel kopneti. Pokazale so se »pomladanske cvetke«, ki jih je sneg skrival v sebi preko vse zime. Sram me je naštevati, kaj vse odkriva toplo sonce v tistih pomladnih dneh. In to v neposredni bližini našega okrevališča, kjer naj bi se odpočili in uživali lepoto narave! Mar ni žalostno, da se je vsakdo zgrozil ob prihodu v ta čudoviti gorski svet. Ali nimamo prav nič čuta za higieno? Kdo ve, če ne bo letos repriza iz lanskega leta?

Pa pogledimo še v notranjost doma.

Ob nakupu »bajtice« so prešle v last kombinata tudi sanke. Te so danes polomljene, krivec pa ni znan, ker ni bil toliko pošten, da bi to sam prijavil. Nedavno tega sem slučajno zvedel, da so polomljene tudi smučke, kupljene lansko leto. Ceravno je vsaj približno znano, kdaj »so se zlomile«, ne vemo, kdo je to storil.

Stranišna školjka je bila razbita in jo je bilo treba zamenjati — kdaj in kdo jo je razbil, spet ni znano.

V poletnih dneh je nekoga v Ljubljani ali kje drugje zeblo, pa si je »sposodil« odeje in rjuhe v domu na Pokljuki. Do zdaj jih še ni vrnil!

Tudi »razstava« stolov je bila lansko leto. Kolikšen je znesek za popravilo razstavljenih

stolov, ne vemo. Res so bili stoli že delno razmajani (ne vsi), toda dokončno razstaviti jih le ni bilo treba.

Našel sem le nekaj primerov iz pretekla in delno že sedanje sezone. Pri vsem tem pa se imamo za kulturne in poštene uporabnike naše imovine?

So pa še druge stvari, ki niso v redu, na primer:

1. so primeri, da nekateri ob odhodu ne pospravijo za seboj, tako da mora naslednji koristnik dom šele pripraviti, t. j. pospraviti, preden se vanj vseli;

PONATISKUJEMO IZ TOVARNISKEGA TISKA

GLASNIK ZITO Ljubljana

2. zdi se mi pravilno, da bi vsak, ki dom zapuša, za naslednika pripravil kurjavo v za to namenjenem zaboju, da bi se ta vsaj malo osušila in

3. kuratorij počitniških domov bi moral, po mojem mnenju, prav tako kot za dom v Crikvenici, tudi za dom na Pokljuki določiti hišni red, po katerem bi se morali ravnati vsi, ki našo »kajžico« obiskujejo.

Nisem se nameraval vtikati v delo kuratorija, temveč le napisati, kakšni smo, oziroma kakšni ne bi smeli biti.

Bine Podboršek

RAZGOVOR o LT

Večkrat smo že pisali o dejavnosti in problemih organizacije LT pri nas. To pot pa se je oglašil v našem uredništvu Stefan Matko, tajnik občinskega odbora LT naše občine in pogovorili smo se o nekaterih aktualnostih, ki jih posredujemo našim bralcem.

— Koliko društev LT je v naši občini?

Društvo imamo troje, in sicer v Senožetih, Vevčah in Zadobrovi. V njih deluje cela vrsta radioamaterskih, modelarskih in foto krožkov. Vsa društva delujejo že več kot 10 let in so v tem času opravila že dokajšnje delo ter postala nepogrešljiv člen v življenju tamkajšnjih prebivalcev. V zadnjem času sta se prej imenovanim društvom in krožkom pridružila še dva kluba, in sicer radijski klub v Vevčah in na Kodeljevem.

— Kje so vrednote vaših uspehov?

Vsa aktivna društva so bila uspešna, tako da jih ni moči prezreti, saj se v njih vzgajajo mladi ljudje za n. pr. radiotelegrafiste, letalce, fotografe, mornarje in se istočasno splošno tehnično izobražujejo. Vsega tega v šoli ne dobe skoraj nič. Poleg tega goje člani LT tudi telesno kulturo. Uspehe vsega tega lahko ugotovljamo za naša društva na vsakoletnih okrajnih razstavah in tekmovanjih. Mladina je tako zaposlena —

poleg dejstva, da se nečesa nauči — in odtegnjena od različnih slabih vplivov ceste itd.

— Vaše delo — predvsem bodoče — in težave pri tem?

Dejstvo je, da mnogi mladi ljudje žele iti v poklic n. pr. radiotehnika, pa ne morejo na STS, ker je tam omejen vpis. Tu jim pomagajo naša društva, saj v njih lahko opravijo A tečaj iz radioamaterstva, ki jim omogoča uresničiti njihove težnje in želje. Zato je tudi s tega gledišča treba podpreti težnje mladine iz 8. razredov osnovnih šol, da bi opravili — po želji seveda — ta tečaj. Problem pa so vodstveni kadri v klubih in krožkih. Se pred nekaj leti so krožke vodili prizadeti tovariši zastoj. Danes tega ni več. Pomanjkanje finančnih sredstev pa se pridružuje tudi pomanjkanje materiala. Tu bi pripomnili: marsikatero podjetje odgovarja, da odpadlega materiala nima — društva LT pa vedo, da je pri DINOSU precej takega materiala (ki najbrž od nekod pride tja) in mi bi ga koristno porabili.

Naši člani — okoli 200 jih je — si torej žele več sodelovanja, po zornosti in posluha tako s strani odgovornih forumov kot družbe na sploh. Tako bomo lahko — skupno — mnogo lažje premagovali težave, ki nastajajo pri naših naporih; ti pa so dobro naložen kapital za vse nas.

Naj vam bodo ta priznanja vzpodbuda k še nadaljnjemu delu v RK. Vzgajajte ob sebi mlade ljudi, da bodo sposobni prevzeti in reševati naloge, ki stoje pred nami, saj s tem dokazemo svojo narodno državljansko, človečansko, socialistično zavest in zrelost

vero; po vojni pa je bilo treba obnavljati porušene dežele, skrbeti za številne sirote, invalide in socialno nepreskrbljene osebe. Vzpostavljamo z reševanjem socialno-zdravstvenih problemov in normalizacijo razmer v deželah so se spreminjale tudi naloge RK. Danes zares težko rečemo, kje so meje njegovega dela. Izvršuje najrazličnejše naloge na zdravstvenem in socialnem področju, bojuje se za uporabo humanih načel, kjer koli je to mogoče. Gledano s tega stališča se RK precej razlikuje od onega iz leta 1863. Ime je ostalo, ostala je zgodovinska kontinuiteta v razvoju organizacije, toda razlike so izredno velike. To je danes po nalogah zelo široka organizacija. Za to izredno širino so imeli tudi naši narodi pomemben delež, saj so naše izkušnje v dokajšnji meri vplivale na oblikovanje in orientacijo RK kot svetovnega gibanja.

Težnja k miru je morala najti svojega odraza tudi v RK. Posebno po II. svetovni vojni ni bilo niti enega važnejšega mednarodnega sestanka RK, da ne bi bila podčrtana vloga RK kot enega od faktorjev za udržitve miru v svetu.

Za njim je spregovorila Majda Gorše, članica CO JRK:

Vsi vemo, da je prejel mednarodni RK v lanskem letu, ko je praznoval svojo 100-letnico, Nobelovo nagrado za mir, in da je to. Tito lani odlikoval JRK z visoko

šimi težnjami, ko postavljamo v ospredje skrb za človeka in njegovo blaginjo. Prepričana sem, da se bo vaša organizacija RK tudi v bodoče bojevala še z večjimi silami za svoje osnovne cilje:

— za zdravje človeka, kajti zdravje je osnova dela, delo pa osnova naše blaginje in

— za solidarnost med ljudmi in narodi!

Posebej pa bi rada poudarila, da je skupščina CO RKS letos podčrtala, da naj bi se vse delo v organizaciji RK usmerilo prav v krajevne skupnosti, kjer naš občan dela in živi. Prav tam najde organizacija RK svoje pravo torišče dela, da neposredno vpliva na življenje občanov. Prav tu so za RK velike in široke možnosti dela, saj se tu pojavljajo najosnovnejši problemi, bodisi da so zdravstvene ali socialne narave ali da gre za mlajše ali za starejše ljudi. S svojim delom se moramo pojavljati kot eden važnih faktorjev naše družbene skupnosti tam, kjer nas ljudje najbolj potrebujejo in kjer lahko največ koristimo.

Uspehi RK v vaši občini so prav gotovo plod dela vseh članov in aktivistov RK; vendar pa vsi vemo, da so se nekateri še prav posebno potrudili za doseg čim boljših rezultatov v organizaciji RK. Zato je prav, da dobijo vsi ti za svoje delo tudi primerno priznanje.

Naša nova ustavnost in vsi spremljajoči jo samoupravni regulativi zelo jasno in močno poudarjajo svobodo ustvarjalne iniciativnosti slehernega proizvajalca. Toda še vedno se pojavljajo primeri, ki nimajo nič skupnega z našim socialističnim sistemom in ustavno kategorijo — s svobodno pravico do dela.

Delavka velikega podjetja naše občine se je pritožila na pravno posvetovalnico sindikalnega sveta zaradi odpovedi v času bolniškega staleža. Ko je pravna posvetovalnica pričela ukrepati, so v podjetju pristojni »strokovnjaki« za delovna razmerja dokaj hitro poklicali delavko na razgovor in napravili zapisnik, v katerem je bilo med drugim rečeno, da je delavka nasploh nezadovoljna z osebnimi dohodki, da je zaradi tega tako in tako hotela odpoved in da ob takih pogojih ne more več delati. Seveda je delavka zapisnik podpisala in s tem izgubila možnost pravne rešitve delovnega spora v svojo korist, kaj-

ti s podpisom zapisnika je na eni strani sicer opozorila na nepravilnosti v podjetju, na drugi strani pa pristala na prekinitev delovnega razmerja. S pravnega stališča o zaščiti delavca je prizadeta tovarišica izgubila sleherni možnost, da se ponovno vključi v kolektiv. Odgovorni strokovni delavci podjetja, ki so ji navedeni zapisnik podtaknili v podpis, pa se izgovarjajo, da je ona nasploh problematična, da stalno negoduje, da ni dobra itn.

Ob tem primeru bi se verjetno kazalo zamisliti, v kakšen položaj so ponekod kdaj postavljeni naši delavci, kako se z njimi dela, oziroma kako se ne bi smelo delati. Ob tem in takih primerih je vedno mogoče »najti vzroke« za odkritje napak in slabosti delavca kot utemeljitev za odpoved, a vse to z namenom, da se prikrijejo lastne slabosti podjetja oziroma tako imenovanih strokovnjakov« v njem. Nedvomno bomo morali še mnogo razmišljati in tudi primerno ukre-

pati za zaščito delavca — neposrednega proizvajalca, da bo njegovo delo res lahko sproščeno in sigurno, ne pa odvisno od posameznikov, ki svoje slabosti in napake prikrivajo z obrazložitvijo drugih.

Bistven vpliv kulture

Kot smo že poročali, je imel ObK ZK razširjeno sejo o kulturni problematiki v občini. Uvodne misli je podal Avgust Vižintin.

Pozdraviti je dejstvo, da preha-ja v naši občini kulturna proble-matika iz ozkih, kulturniških vrst v vso potrebno širino; to potrju-jejo široke priprave za ustanovno konferenco občinskega sveta Svobod in PD v okviru SZDL in ta razširjena seja ObK ZK - da ne omenimo vrste drobnih dejstev, ki so tudi po svoje prispevali k prvim sadom vseh teh naporov. Vendar je še polno nejasnih od-nosov in pojmovanj. Naj omeni-mo nekatera: kulturno področje je le eno izmed mnogih, s katerim naj se ukvarjajo le tisti, ki to znajo ali jih veseli! - Ne, kultura je sestavni del boja za socialistič-ne družbene odnose nasploh, saj se z materialnimi pogoji prepleta in nanje tudi vpliva.

Drugo: obvezno šolstvo je še nujno, glasbena vzgoja, knjižnice, delo kulturnih društev in skupin pa je že zapravljanje sredstev, češ saj imamo »profesionalno« kulti-ro, radio, TV, film in na terenu ne bomo več rabili kulturnikov. Tako pojmovanje pripelje do nes-misla, da bo gospodarski razvoj uredil tudi kulturno področje, - kar avtomatično, da bomo za-živeli kulturneje z boljšim ma-terialnim standardom! Kultura pa je del naše zavesti, ki se ne premika tako enostavno z ostalim razvojem materialne osnove. Kul-tura se ustvarja z zavestnim pri-zadevanjem subjektivnih sil in kulturne potrebe se ne ustvarjajo kar same po sebi kot materialne. Tu je treba zavestne akcije sub-jektivnih sil.

Tretje: kako doseči kulturnost ozračja? Slišijo se mnenja, da bo-mo kar z zakoni in s predpisi ure-dili tudi to področje. Kultura je rezultat najrazličnejših vplivov, predvsem pa dolgotrajne občutli-ve in komplicirane vzgoje. Civilizacija je pri tem odločilnega po-mena za rast kulture in lahko po-

stane problem le, če jo enostran-sko razvijamo.

Cetrto: kaj smo včasih vse ime-li, zdaj pa vse staro zamira! Da, toda prejšnji razredni, socialni in nacionalni podlagi kulturnega de-lovanja je sledil konkretni boj za socializem. S tem ne zanikujemo preteklosti nasploh, toda novim družbenim pogojem se mora pri-družiti tudi nova vsebina (in celo do neke mere oblika) kulturnega delovanja kot življenja sploh. Ce-lo n. pr. sama delitev po sociali-stičnih načelih, pa naj bo še tako tehnično brez napak, ni v redu, če ostali odnosi tam, kjer človek dela, niso kulturni. Ali drugače povedano: še tak standard je lahko enostranski, če ni izpolnjen z vrednotami kulture in umetnosti. Če izhajamo iz prejšnje ugotovit-ve, da ne more neki krog ljudi od-govarjati za vso kulturno živost, tudi ljudi ne moremo preprosto deliti na kulturne in nekulturne. To pa pomeni, da gre pri osvaja-nju kulture za angažiranost vsa-kega človeka tudi pri zadovoljeva-nju duhovnih in ne samo mate-rialnih potreb. In prav to angaži-ranost moramo gojiti in razvijati. Široke možnosti pa danes že ima-mo in ti kulturni elementi mora-jo postati sestavni del našega vsakdanjega življenja, kjerkoli smo, delamo, živimo. Če nam je ta cilj jase, potem bodo lepota, duhovne vrednote dajale tudi svoj delež h kompleksnemu boju za so-cialistično družbo. Oblike potem ne bo težko najti! Ne bomo se mogli zapirati v ozke meje, a prav to nas obvezuje, da pri sebi raz-čistimo vse prej povedano. Tu so neposredne naloge tako za naše šolstvo v vzgojni smeri kot za sin-dikate, mladino, različne družbene in politične organizacije itn. Tako bo ustvarjeno kulturno ozračje za ugoden vsestranski razvoj socia-lizma v sodobnih, širokih okvirih.

V zelo živi razpravi je bila prenekatera misel iz referata znova potrjena, razširjena ali dopolnjena; izkristalizirala so se gledišča, ki lahko pomenijo pomemben delež k razčiščenju in vlogi današnjega človeka v splošnem, pa tudi kulturnemu razvoju naše občine kot sestavnega dela naše razvijajoče se socialistične družbe.

Samo z materialnim standardom ne moremo urediti soc. družbe

Govoriti o materialni osnovi kul-ture pomeni govoriti o kulturni politiki - in obratno. Materialna osnova kulture je torej enakovre-den člen v našem splošnem razvo-ju in v razvoju kulture posebej. To načelno jasno izhodišče je za-čelo dobivati praktična potrdila le-ta 1955, ko so občine začele pre-vzemati vedno večjo materialno (in moralno) odgovornost za raz-voj kulturnega življenja na svo-jem področju - razen tistega de-la, ki je ohranil republiški, pod-ročni ali mestni pomen. Tudi de-lež družbeno-političnih in kultur-nih organizacij republike in okra-jev se je začel vse bolj usmerjati v koordinacijo dela, pospeševanje nekaterih strokovnih področij in v najrazličnejšo inštruktorsko po-moč. Ta proces in z njim zveza-na decentralizacija sredstev za kulturne dejavnosti še nista kon-čana. Ponemok sta ostala celo na formalističnih osnovah določanja odstotkov in kot taka nista mogla pomeniti tudi vsebinskega premi-ka v kulturni politiki občine ali pa sta formalizem celo povečala. Dolgo niso bile izkoriščene celo možnosti za novi sistem financira-nja po zakonu o proračunih in financiranju samostojnih zavodov iz leta 1955 in glede na splošno družbeno-politično situacijo. Ne-kajlejto razpravljanje o novem financiranju je dalo premajhne rezultate; še največ je vplivalo na notranjo delitev v ustanovah, ne pa toliko na delitev med druž-bo in kulturo. Jasno nam je si-cer, da si novili odnosov v kultu-ri ne moremo zamišljati na stari miselnosti in proračunski delitvi, jasno nam je tudi, da spremlja novo financiranje razvoj samo-upravljanja, in torej zorenje za-vesti tudi kulturnih delavcev; jasno pa nam mora biti tudi to, da mora novo financiranje spreml-jati tudi širjenje odgovornosti za kulturni razvoj na vso našo druž-bo; to pa pomeni, da materialne osnove kulture ne moremo razvi-jati brez tesne povezanosti s sploš-nim materialnim razvojem v ko-muni - ali z drugimi besedami: samo z materialnim delom stan-darda ne moremo graditi sociali-stične družbe!

Seveda je to proces, toda samo če bomo pri tem na eni strani ustvarili objektivne pogoje, pa se istočasno zavedali poudarjene vlo-

ge subjektivnih sil, bomo s tem dali tudi delež tistemu progresu, ki je neločljiv del premikov v na-ši družbi.

Dosedanje financiranje kultur-nih dejavnosti je bilo dokaj raz-noliko in so zato kolikor toliko ra-zumljive novejšje težnje po eno-vitejšem, trdnjšem financiranju, morda celo v smeri administra-tivno določenega zbiranja sred-stev, Lepo in prav. Težnja po skladu je razumljiva in potrebna zaradi relativne nesigurnosti in je kazno, da bo sklad v bodoče po-zitiven. Toda - tudi vanj se bodo dotekala sredstva iz različnih sme-ri in - tudi razne oblike republiškega (in okrajnega) so-delovanja pri sredstvih za kul-turke akcije v občini (in v obrat-ni smeri - občinskega v okraju in republiki) so lahko tudi stimulans pri sredstvih za kulturno dejav-nost v občini nasploh. Dalje: že doslej so bile različne gospodar-ske organizacije mentorji nekat-erim kulturnim zavodom ali skupi-nam; sindikalne organizacije in kolektivi so sklepali pogodbe o različnih abonentih, nekatere splošne študijske knjižnice preje-majo obvezne izvide, pozabiti ne gre tudi lastnih dohodkov zavo-dov in organizacij, ki so po svoje celo lahko barometer kulturnih potreb našega okolja; pozabiti ne velja njih medsebojnega sodelo-vanja itn. Vsega tega ne kaže opuščati in na vse te načine je že zdaj preko najrazličnejših oblik

moč doseči v občinah stalnost od-ločanja pri sredstvih, tako rekoč vsakodnevno odločanje, in torej zavestno usmerjanje sredstev za kulturo v najširših merilih, kar v neki obliki zopet pomeni del kul-turnega osveščanja. Prav to kaže tudi, kako različne oblike krepi-tve materialne osnove lahko pome-nijo vpliv na kulturni razvoj, saj so sestavni del splošne politike.

Pomanjkanje jasnosti teh načel se kaže še danes: formiranju skladov za kulturo in za pospeševanje kulturne dejavnosti n. pr. ni sledilo tudi novo financiranje. Res je, to je proces, toda v sko-raj petih letih bi vendarle z moč-nejšo kulturno-politično akcijo do-segli več, kot smo. Kako? Vseka-kor ne avtomatično, celo ne kar n. pr. samo s finančnimi sredstvi preko sklada, to je po novem in konec; ali kar smo preko direktnega plačevanja kulturnih uslug s strani tistega, ki jih želi imeti. Ne, tako mišljenje izenačuje kulturne potrebe z ostalimi material-nimi potrebami in je lahko osno-va za najrazličnejše primitivno ocenjevanje in programiranje. Sa-mo primer: težnja industrije in obrti bi morala biti: proizvajati estetsko lepe proizvode. To postaja tako rekoč imperativ današnje produkcije. Ta zdrava težnja lah-ko prispeva delež tudi k material-nim uspehom, a je hkrati indivi-dualno in splošno kulturno de-ja-nje, pomembno za nas vse, itn., itn.

S tem, da odlašamo uresničenje načela zbiranja in delitve finančnih sredstev na nov način, to je na osnovi programov in vsebine dela tako institucij kot društev, zadržujemo tudi avtomatično delitev, zaviramo razvoj samoupravljanja v kul-turi in nasploh, in to zopet poraja vrsto drugih slabosti. Naj omenim n. pr., da dobrih kadrov v kulturi več izgubimo, kot jih formiramo, naj omenim administrativne odnose v institu-cijah, ožene njih dejavnosti, premajhen vpliv zavodov in or-ganizacij na kulturo, nazadovanje ali stanje na mestu v stro-kovnem in umetniškem pogledu itn. Vse te pomanjkljivosti pa ne morejo biti in ne smejo biti rezultat novih odnosov do kulture, temveč se zavedajmo, da je to stopnja razvojnega procesa, s katero pa ne moremo biti zadovoljni. Z rastjo ma-terialnega dela standarda ne rastejo same po sebi tudi kultur-ne potrebe. Te moramo nenehno oblikovati in jih tako vklju-čevati v dnevno življenje posameznika. Ne gre nam za novo obliko za vsako ceno, ampak v veliki meri za novo vsebino! In od stopnje zrelosti subjektivnih sil, od vključevanja vedno širšega kroga ljudi predvsem proizvajalcev v krog kulturnih delavcev je odvisno, kdaj bomo tudi objektivne pogoje pri-bližali želenim ciljem, kdaj bo kultura last vsakogar od nas in nas vseh.

PEVSKA KARIERA

V naši vasi že dolga leta bolj ali manj uspešno deluje pevski zbor. Njegova kronič-na bolezen je pomanjkanje pevcev, kar pa še zdaleč ni do-kaz o premajhni muzikalnosti in pevski nadarjenosti mojih rojakov. Zakaj na vsaki vese-lici se »spontano organizira« tak pevski zbor, da bi mu za njegovo številnost lahko zavida-li največji svetovni zbori. Glasovi res niso ubrani in usklajeni, saj tudi ni nobene-ga pevovodje, a »pevskega materiala« je na kupe in bi ga bilo treba le izbirati - kot na primer gramofonske plošče. Dovolj bi ga bilo za tri zборе. Prepevati, da, to je naša živ-ljenjska radost, a hoditi na pevske vaje in se prilagajati dirigentovi diktaturi, ne, zato nismo navdušeni. »Aktivni pevci«, kot se člani pevskega zbora sami imenujejo, ne za-mudijo nobene prilike, da bi pridobili novega člana. Poseb-no aktivni so, kadar jim jo kdo pobriše, kar se čestokrat dogaja in se boji za nove čla-ne in dezertacije neprestano ponavljajo.

Ker ob večerih čestokrat po-sedam v gostilni, kjer se radi oglašajo tudi pevci, so me za-

čeli sumljivo ogledovati. Pred-sednik zbora mi je celo plačal pol litra cikastega vina, s ka-terim sem se potem boril ti-stega jesenskega večera. Sre-di pogovora o jeseni in letini so me začeli prepričevati o po-trebi, da pristopim k zboru. Dokazovali so mi, kako bo to koristno, tako zame kot zanje. Noben še tako utemeljen ugo-vor ni pomagal. Ko mi je predsednik očital onega pol li-tra in v isti sapi orisal vse lepote pevske nastopov, po-sebno pa še razgovorov ob ko-zarčku cikastega vina, sem se prenehal braniti.

Ko sem se branil samo še s tem, da nimam posluha, me je predsednik z besedami: »Bo že šlo, se boš že naučil!« od-vlekel za rokav, tako da so ši-vi sumljivo zapokali in sem se zbal, da bom prišel domov brez njega. S težavo me je od-vlekel k pevovodji, kateremu sem moral »oddati« glas. Sam ne vem, kako mi je tista pre-izkušnja uspela, toda srečno sem jo prestal, led je bil pre-bit in porinili so me med prve base, kjer naj bi odpiral svo-je žrelo.

Učili smo se, oziroma so se, neko narodno pesem, ki pa ni

bila več narodna, ker je bila že tolikokrat kultivirana in modernizirana, da je od nje ostalo narodno samo še ime. Porinili so mi v roko note, to-variš z leve me je še ljubez-njivo sunil pod rebra in zaše-petal: »Le pazi, da boš miren in pel kot slavček, če ne, ti razmajem vse zobe.«

Mraz me je obšel ob teh ljubeznjivih besedah. Obupno sem pogledoval proti vratom in oknu ter premišljeval, kako bi odnesel pete; a bilo je že prepozno. Pevovodja se je za-sukal od klavirja, pogledal preko očal in slovesno dejal: »Torej - prvi basi, poslušaj-te, danes ste dobili novo moč in se ne boste mogli pritože-vati, da vas je premalo. Pre-pričan sem, da bo šlo. Prvi bas poje sam. Poslušajte!« Zaigral je na klavir, z odpr-timi ustmi smo poslušali, na-to pa je dal znak in prvi bas je začel. Sam nisem vedel, kaj naj počnem; peti se nisem upal, a usta držati zaprta bi bilo nevarno. Zato sem usta odpiral, kolikor se je dalo, a glasu nisem spravil iz sebe. Pevovodja je pohvalno kimal s kuštravo glavo in ko sem pogledal naokrog, sem videl,

da vsi drugi basi in tenorji ne-premično stoje in nas poslu-šajo. Neki stari pevec mi je celo dobrotljivo pokimal, češ: »Saj gre!«

Odšli smo. Pevovodja je bil navdušen in iz njegovih ust se je kar cedita hvala, name-njena prvim basistom: »Tako, tako, dečki, saj sem vedel, da bo šlo. Alo, vsi skupaj!«

Tisti, ki mi je hotel ravnati zobe, me je zopet, topot milo-stneje, dregnil v rebra in zaše-petal: »No vidiš, saj gre, či-sto dobro poješ.«

»Kje neki. Saj ne veš!« sem mu hotel ugovarjati.

»Kaj? Ti boš meni ugovar-jal. Jaz že dobro vem, kajti jaz se razumem na petje. Ti pa, oprosti mi, sploh ne veš, kaj je to petje in glasba.«

»Pozor!« je prekinil pevo-vodja vsako šepetanje. Pri-pravili smo se.

»En, dva, tri!« Zadonela je pesem. To pot sem poizkusil tudi sam. Spočetka nalahko in previdno, potem pa čim dalje glasneje in končno prevpil ves prvi bas.

Pevovodja je spočetka z za-dovoljnim obrazom spremljal naša izvajanja, a obraz se mu je vedno bolj mračil. Konč-no je z energično kretnjo usta-vil petje, se prijel za glavo in kriknil: »O ti nesrečni prvi bas! Do zdaj ste bili vsaj za silo, a tako ga še niste polo-mili. Povrh imate pa še nove-

ga pevca. Še enkrat prvi bas sam.«

Tisti novi pevec sem bil se-veda jaz in sem stal kot na trnih, boječ se, da me bodo prepoznali in mi bo tovariš z leve »razmajal zobe«.

Drugi basi in tenorji so nas grdo pogledovali in dajali ne-ravno lepe opazke na naš ra-čun.

Zopet smo začeli peti sami, a jaz sem previdno molčal in samo odpiral usta, tako da smo dobro odpeli, lahko re-čem sijajno, čeprav se na pe-tje ne razumem. Pevovodja ni preostalo drugega, kot da nas pohvali.

Zopet smo zapeli vsi skupaj. Ker pa je pelo več ljudi, sem zopet dobil pogum in zapel, a komaj sem se oglasil, je pe-vovodja zbor ustavil.

»Zopet prvi bas narobe! To je pa že od sile! Ej, ti!« je po-kazal na tovariša na moji le-vici, tistega, ki se na petje ra-zume in je moral zapeti sam. Kljub temu, da mu še nihče ni obljubil, da mu bo razmajal zobe, se je dobro odrezal. Po-tem je prvi bas še enkrat za-pel sam in zopet sem previdno molčal, ker ni prijetno hoditi okrog z obvezano glavo.

»Sedaj upam, da bo šlo. Le pogum!«

Zopet smo začeli vsi skupaj in začel sem previdno sodelo-vati. Kadar je pevovodja gle-dal proti nam, sem previdno molčal, a ko je obrnil oči dru-

Poskus premika iz mrtvila

Polje slovi po skrbno pripravljenih proslavah ob državnih praznikih in drugih spominskih dnevih. A to je v glavnem tudi skoraj vse, kar se v tem nekdanjem občinskem centru organizirano kulturnega dogaja, če odštejemo šolstvo, ljudsko knjižnico in popularno evškovo godbo.

Polje nima kulturne organizacije, ki bi človeka na sodoben način animirala za poglabljanje v splošno kulturna vprašanja naših dni, katerih vsebina spada v osebno obzorje povprečno razgledanega občana. Čujejo se ironično intonirane pripombe: saj smo jo imeli (Svobodo), a smo jo že pred leti pognali v samomor iz obupa nad kronično anemijo kulturnih potreb... Dalje: čemu nam bo množična, se pravi društvena prosveta? Minuli so časi čitalništva in tedanje razloge zbiranja ljudi je krepko zamenjal televizor v domačem kotu, pa fičko za nedeljske izlete in nemara še kaj... Taki pa, ki nimajo televizorja ne fička in tudi ne kaj prida tistega »še kaj«, se spogledujejo: saj bi bila mimo časopisa in kina res dobrodošla neka oblika doživljanja, ki bi človeku nudila možnost širšega »ventiliranja« neizživljenih idej, ki bi se rade srečavale na skupni ravni s sorodnimi pogledi in iskanji... Človek bi posedel kako večerno uro v prijetnem klubu, poslušal pametno besedo, kaj vprašal in morda tudi dodal

kaj svojega – a kaj, ko nimaš kam sesti razen na gostilniški stol ali za šolsko klop... Da, prostori!

Kulturni center z umetniško arhitekturo, diferenciranim okoljem in estetsko opremo, ki obiskovalca spoštljivo koncentrirala, ga navdihuje in mu ob odhodu ljubeznivo prišepetava: priidi še, ne bo ti žal...

Vsi, ki mislijo in čustvujejo tako kakor zadnji, imajo prav. Samo ko bi še vedeli, da je po naši deželi že precej takih idealnih prostorov pa zelo malo takih ljudi, ki bi vanje iz tako zlahtnih nagibov zahajali.

Pa smo rekli: bolje, da poskusimo brez prostorov, kakor da čakamo nanje in bodo ostajali prazni. In smo skupaj z DU izvedli ciklus predavanj. Devet se jih je zvrstilo in skoraj vsa so bila bogato opremljena. Zbirališče pa je bilo – šola. In kako lahko je bilo pozabiti na mnoge pogoje ob sugestivni besedi človeka, ki se zna približati sočloveku. Tega ne ume vsak in zato je bil tudi različen odziv na mnogoštevilna vabljenja. Med gosti resnično nismo opazili tistih, ki imajo televizorje in fičke. A nič zato. Organizator (SZDL) je trdno odločen iti po tej poti naprej in buditi željo po kulturnih vrednotah pri vseh tistih ljudeh, ki jih žele spoznavati in uživati zato, da bi bili zavoljo njih bogatejši in boljši.

JANEZ LAMPIC

Razširjeni program glasbene šole

Vodstvo glasbene šole je sklenilo tri pogodbe z RTV Ljubljana, in to za dve radijski oddaji pod naslovom Otrokov dan in Plesi skozi stoletja, in za televizijsko oddajo Očala tete Bajave.

Prva oddaja Otrokov dan je obsegala razne skladbe ob dogodkih iz otrokovega življenja. Vse smo povezali v prijetno povestico. Naši učenci so mnogo delali in končno je bila glasba posneta 17. januarja 1964. Celotno oddajo smo slišali 16. marca tega leta v šolski uri.

Televizijska oddaja je bila bolj zamotana. Do snemanja glasbe je potekala kot radijska. Imeli pa smo neko nevšečnost. Pred našim snemanjem so pripravili studio še za neko drugo »važno« oddajo.

Zato smo na ekranu namesto celotnega godalnega ansambla videli le pianistko in violinistko, namesto harmonikarskega ansambla pa le dva harmonikarja.

Vendar smo v sredo 8. aprila, ko smo oddajo gledali in poslušali, ugotovili, da je lepa in smo zadovoljni – v upanju, da drugič takih nevšečnosti ne bo več.

Sedaj pa že resno pripravljamo radijsko oddajo Plesi skozi stoletja. Mnogo vaj je že mimo, na snemanje pa pojdemo še aprila meseca. Ne vemo pa še, kdaj bomo vključeni v radijski program.

Pri tej zadnji oddaji sodelujejo že tudi učenci naše šole iz Polja in nam skupno delo lepo poteka.

D. S.

gam, sem zapel. A ni mi bilo usojeno, da bi pel do konca. Ko je pesem že tekla preko polovice, sem mislil, da bo šlo in močnejše zapel. Nisem odpel tri note, ko nas je pevovodja ustavil in ves besen poklical najboljšega prvega basista, da mu sam zapoje. A revež je bil ves zbezan in je zapel mojemu petju podobno. (Sicer je bilo boljše od mojega, a pravilno ni bilo). Pevovodja so zažarele oči: »Aha, sedaj te imam! Kdo bi si mislil, najboljši pevec si bil, a danes, poješ kot žaba. Zaradi tebe smo izgubili celo uro. Da si mi sedaj popolnoma tiho, bomo zapeli sami.«

V dno srca se mi je tovariš zašmilit. Bil je daleč naokrog znan pevec, a sedaj je zaradi mene dobesedno prišel ob dober glas.

Začeli smo znova. Tiho sem se zaklel, da bom molčal. Pesem je tekla brezhibno in bili smo že skoraj na koncu, ko me je vrag premotil, da sem začel peti. A samo oglasil sem se in že je bil konec. Pevovodja je petje takoj prekinil in nastala je tišina.

Pevovodja je začel besneti: »Le kaj vas je danes obsedlo? Ne gre in ne gre. Dovolj za danes, a to vam povem, če drugič ne bo šlo bolje, vas bom vse skupaj poslal k vragu.«

Tovariš basist, ki je doslej sedel ves skrušen kot kup ne-

sreče, je zmagovalno vstal in ponosno odšel. Tudi drugi smo se naglo razšli.

Med potjo domov sem premišljeval o pevski karieri in sklenil: »Če hočem odnesti zdravo kožo, se moram odpovedati časti, da bi kdaj slavnostno nastopal na odru. Zakaj nekega dne bodo gotovo ugotovili, kdo je povzročitelj zmede in me bodo prematili ter postavili na hladno. Ali pa naj me pokličejo, da bi pel sam.« Že samo ob misli me je stresel mrz. Odklekel sem se torej petju in se od tega časa tudi izogibal pevcev.

Nekoč sem se tiho priplazil pod okno pevske sobe. Pravkar so odpeli. Prvi bas je pel sam. Slišal sem zadovoljni pevovodje glas: »Tako, tako, prvi bas! Odlično! Kar tako naprej. Martin, zapoj sam!« Martin je bil poznani prvi basist, najboljši v vsej okolici in je takrat na pevski vaji po moji krivdi prišel ob dober glas. Martin je zapel in pel je kot slavček. Vsi so ga poslušali in ko je končal, so ga burno pozdravili.

Tiho sem se zmuznil izpod okna, da bi me kdo ne opazil in spoznal v meni povzročitelja razkola, kajti od tedaj so si prvi basi in tenorji neprestano v laseh in so štirje tenoristi demonstrativno zapustili pevski zbor.

Bivši prvi basist

Že jeseni filmska vzgoja v šolah

V naši občini imamo tri stalne kinematografe in enega občasnega, potujočega, s katerim Delavska univerza gostuje tudi v najbolj oddaljenih vaseh. Film je pri nas tako rekoč že dolgo doma, saj sta že pred vojno v najožjem predelu nekdanjih Most delovala kino »Kodeljevo« in kino »Moste« in bila delovnim ljudem skoraj edina zabava; zanimanje za film pa je tudi danes zlasti med mladino izredno veliko. Prav ta popularnost filma nam je narekovala, da se ne zadovoljujemo več samo s predvajanjem filmov in neorganizirano potrošnjo filmskih dobrin, ampak da se sedme umetnosti lotevamo dejavnostne, uvedemo v šole filmsko vzgojo, organiziramo filmske krožke itn. Zato ni seveda nič čudnega, da je bila pred kratkim v okviru občinskega sveta Svoboda in PD ustanovljena tudi komisija za filmsko vzgojo.

Delo v novoustanovljeni komisiji je steklo tako kot vselej, kadar se je treba spoprijeti z nečim novim. Na eni strani se je pred komisijo postavilo veliko neodložljivih potreb, ki bi jih bilo treba kar takoj uresničiti, na drugi strani pa vrsta nepredvidenih težav. Toda kaj kmalu se je pokazalo, da na področju naše občine živijo kar trije priznani filmski režiserji – Igor Pretnar, Jane Kavčič in Franci Krizaj, da je med Moščani tudi nekaj takih, ki se poklicno ukvarjajo s scenaristiko, da imamo dva uvidevna direktorja, ki sta pripravljena odstopiti svoje kinematografe za vzgojno predvajanje filmov, da imamo na osnovni šoli Kette-Murn že dobro utečen filmski krožek, široko po občini pa še večje število gorečih privrženecv filmske umetnosti; še več kot to – pokazalo se je tudi, da imamo v Mostah na tem področju celo nekakšno ustvarjalno tradicijo, saj je pred leti deloval tu Plonir-film. Skratka, delovnega razpoloženja ni bilo težko ustvariti in komisija za filmsko vzgojo je že po dveh dosedanjih sejah pokazala izjemno radoživost, tako da si lahko od nje ohetamo še marsikaj dobrega.

Za zdaj kaže, da bo že z letošnjim novim šolskim letom, se pravi jeseni, uvedla v naše šole obvezno filmsko vzgojo. Ze ta mesec bo skupaj z občinskim svetom za šolstvo in Delavsko univerzo (ki tudi sama deluje na tem področju), sklicala novo ustanovljena komisija širši sestanek, na katerem naj bi se šolniki in filmsko-vzgojni delavci dokončno pomenili o obliki in vsebini filmske vzgoje v vzgoji v višjih razredih osnovnih šol, v gimnaziji in SČTP. Rezultat tega sestanka je seveda težko napovedati, ker kažejo dosedanje izkušnje, da prosvetni delavci programa filmske vzgoje niso preveč naklonjeni. Toda prav tako tudi drži, da prav šolniki ugotavljajo velikanski vpliv filma na mladino, tako da se bodo nazadnje prav gotovo tudi oni zavzeli, da bi ta velikanski in nekontrolirani vpliv dobil v šolah svojo vzgojno presnovo.

Vendar komisija za filmsko vzgojo ne namerava ostati samo pri tem. Dosedanja praksa je namreč pokazala, da je najučinkovitejša filmska vzgoja v vzporednem delovanju filmskih krožkov, ki mladini omogočajo deloven odnos do filma. Zato se je komisija odločila tudi za ustanavljanje filmskih krožkov. Prav s filmskimi krožki, ki bodo po naših šolah vzgojili amaterske filmske tehnike, bo moč pristopiti tudi k zahtevnejšim ciljem – učenim uram s filmskimi pripomočki. Takšen pouk je seveda mnogo učinkovitejši; toda to so za sedaj še daljnji načrti.

Za zdaj lahko ugotovimo, da je začetno delo komisije za filmsko vzgojo dobro steklo. Upajmo, da se ne bo ustavilo že pri začetnih korakih, ampak da bo enako uspešno tudi na svojih nadaljnjih poti.

OB 22-LETNICI BOJA II. GRUPE ODREDOV NA JANČAH

Na Janče!

V partizanskem taborišču na Polici je bilo 19. maja 1942 zelo živahno. Ponoči so prispele z Dolenjske vse čete. II. grupa odredov s komandantom Francetom Rozmanom-Stanetom in politkomisarjem Dušanom Kvedrom-Tomažem je bila zbrana in pripravljena na bojni pohod. Borci te slavne edince so bili že prekaljeni v težkih bojih z Italijani na Pogledu in na raznih krajih Dolenjske. Sedaj pa se je bilo treba temeljito pripraviti na dolgo pot, na pohod na Stajersko, da bi tudi na severni del naše ožje domovine prenesel močnejši val upora proti okupatorju. Marsikomu se je stiskalo srce, kajti poslovi se je bilo treba od dobrih vaščanov na Dolenjskem in iti v do sedaj neznane kraje...

Zvečer, že v mraku, se je s Police v največji tišini pomikala dolga kolona borcev proti italijansko-nemški okupacijski meji. Ko je kolona prešla te ovire, je sledil kratek počitek, nato pa naprej. Borec za borem, preko pet sto dobro oboroženih partizanov, pod spretnim vodstvom; konji so nosili municijo...

Po sledi, ki jo je puščala za seboj partizanska kolona, pa se je plazila nemška patrola; med potjo nas je izza priprtih vrat preštel oko izdajalke...

Zdani se je. Porajal se je lep majniški dan. Kolona je sedla ob poti k počitku. Preko dolinice vrh Prežganj je v jutranjem soncu bleščala cerkvice, v kateri je bila nemška postojanka...

Tedaj pa... Pri začetnici je zaropotalo. Mitraljezec Ivan Benedik-Matiček je ranjen v oko, pri-skoči njegov pomočnik As in vžge, a tudi on je zadet; tudi z njegovega čela je privrela kri – mirno je omahnil ob zbrojevki... »Na položaje!« Partizanska kolona se je zganila, že so bili borci v zaklonih... Potem nas je obiskala štor-kija, iz katere je nemški pilot opazoval naše položaje. Po vsem gozdu je zavladala mučna tišina, motilo jo je le brnenje nemških kamionov...

Premaknili smo se preko Dolgega brda in Tuji grom; opazili so nas. Iz cerkvice na Prežganju se je oglasil težki mitraljez. Čakali smo noči. Bili smo v stalni pripravljenosti v zasedah okrog taborišča.

Brnenje kamionov se je stopnjevalo. Krenili smo proti Savi, toda jutraj smo se vrnili in zasedli položaje. Potne roke so stiskale orožje, pogledi borcev so prodirali v zelenje gozda.

Bilo je okrog desete ure dopoldne...

Grobno tišino je pretrgal strel, nato rafali, silovit ogenj... Po robu čistine po Jelnikarjevem travniku ob robu gozda so se privlekli Svabi. Komandant bataljona Franc Mazovec-Risto je udaril z vodom Jobove čete, ki je bil na mrtvi straži. Ze je bil na mestu ves bataljon, prišel je komandant Stane, silovito lajanje strojníc so trgale glasne komande Rista in Simona. Svabi so tulili; majhen juriš preko čistine na desno krilo, zelence smo obsuli s čela in z desnega boka; obležali so vsi... Ni-

so vzeli boja toliko resno, češ, kaj bi proti takim »mladim vojakom«.

Nemci so vedno znova pošiljali svoje edince na juriš proti našim položajem. Toda zaman, naše vrste se niso omajale niti za las. Esesovci, v zlikanih srajcah z zavihanimi rokavi in s svetlimi škornji, so preresetani v zadnjih krčih rili v zemljo in ostajali tam... Na glavno linijo našega bataljona so postavili blindo, toda tudi ta ni našla prostora za prodor skozi Ristov in Jankov bataljon. Pod cevimi naših težkih mitraljezov je zagorela trava... Blinda je bežala, od koder je prišla. Zažgali so nam položaje, bojevali smo se v ognju, a položaja zato ni zapustil nihče. Namočili smo žepne rute in jih dali na obraz. Ogenj našega orožja zato ni bil nič šibkejši, tudi morala borcev ne... Kadili smo, z ogorkom prve smo prižigali drugo cigareto...

»Tovariši! Za svoja življenja se borimo,« je dejal politkomisar II. grupe Tomaž, ko je obiskal borce na položajih... Rožnato ravno ni bilo. Svabi so imeli više ležeče položaje od nas, toda to nas ni motilo... Se celo za humor je bilo dovolj prilike, kajti marsikateri Svaba je izvedel nepozabno figuro, potem, ko je prejel to, kar je iskal na naši zemlji.

Poleg orožja smo med bojem zaplenili tudi torbico nemškega oficirja, v kateri je bil celoten načrt akcije proti naši II. grupi. Komandant Stane, Marok, Skala, Tomaž in komandanti bataljonov so načrt dobro proučili...

Proti večeru je švabski pritisk na naše položaje splamtel v silovit ogenj, toda borci so bili kot vedno na svojem mestu; naše ranjene tovariše so ves dan nadomeščali novi borci iz rezerve.

Nastopila je noč; obrnili smo se, naložili ranjence in v največji tišini krenili za vodniki. Ob zori smo se udarili z nemškimi zasedami na Poznetovem in Tomaževem vrtu. Pregnali smo jih, istočasno pa so čete Zdravkovega bataljona že vžgale po Svabih na besniški cesti, kjer so ostali nemški motorist, osebni avto, osebni vozovi in vprega s hrano. Simon je udaril na mejo in nemški zavezniki Italijani so jo takoj popihali. Pa tudi Nemci so morali bežati že ob našem prvem jurišu. Z grebena nemško-italijansko okupacijske meje smo krenili na Reko, Traščine in od tu na Polico. Tu nas je pričakal cel bataljon novih prostovoljcev. Pozdravili smo se z znanci in polegli...

Skozi Vevče, ob Savi, skozi Zdobrovo in Smartno so vozili nemški kamioni, iz njih se je curčala kri. Bilo je polno mrtvih in ranjenih esesovcev, »jurišcev« in policistov z Janč...

Vaščani so stali ob cestah in gledali. Z obrazov jim je žarelo veselje: »Dobro so opravili naši fantje s tem zeleno zalogo...« so menili. V tem boju se je bojevalo tudi nad 150 borcev iz sedanje občine Moste-Polje; z novim bataljonom pa je to število še naraslo...

Grupo so čakale nove bojne naloge.

LUDVIK KUKAVICA

TOTRA
Ljubljana, Zg. Hrušica 14

Leto tehnične kulture mladih

Blizamo se zaključku JPI. Ali so igre uspele? Na to naj odgovore občani, sleherni, kateremu je svet tehnike tako blizu, da ve, da si vsega nadaljnjega hitrega gospodarskega razvoja brez tehnike ni moči več zamišljati.

In prav JPI so v letu tehnične kulture mladih sprožile niz vprašanj in razmišljanj, kako svet tehnike približati našim najmlajšim – pionirjem in mladini, da v obliki igre in dela prodoro vanj, začno o njem razmišljati in si poiščejo odgovora na vprašanje: ZAKAJ SE ZIVLJENJE V MOJEM KRAJU SPREMINJA?

Lahko trdimo, da so se naši pionirji in mladinci v to vprašanje poglobili in si našli odgovore na številna vprašanja. Dokaz za to so številne naloge, ob katerih so spoznavali in proučevali proizvodnjo v industriji, kmetijstvu, komunalni dejavnosti, gospodarskih organizacijah in industrijsko-tehničnih proizvodih.

In kako je s tehnično vzgojo po naših šolah? Mnogo truda, dela je že vloženo, da bi tehnična vzgoja v naših šolah dobila res tisto mesto, katero ji pripada. Ker pa je ta predmet vezan na prostor – delavnico, opremo, orodje, material za obdelovanje itn., marsikateri lepi načrti obise v zraku.

Zato bo treba končno že enkrat resno razmisliti in dobiti potrebna finančna sredstva za opremo delavnice, nabavo potrebnega orodja in materiala za obdelavo; podpreti vse tehnične dejavnosti po šolah; ne smemo pa prezreti tudi usposabljanja strokovnih kadrov za tehnično vzgojo.

Pri vsem tem pa so dolžne in bi morale priskočiti na pomoč prav vse gospodarske organizacije. Tudi njihov bi moral biti interes, da ima kader, ki prihaja iz šole v proizvodnjo, že določene delovne navade in tehnično usposobljenost.

Mnogi naši pionirji in mladinci bi v predmetu tehnične vzgoje našli najboljšega usmerjevalca za bodoči poklic. Pravilno izbran poklic pa pomeni človeku – srečo.

Kaj vse so naši mladi na področju tehnike spoznali in ustvarjali (bodisi pri rednih urah tehnične vzgoje ali v klubih mladih tehnikov po šolah) bo prikazano ob zaključku akcije JPI na občinski razstavi tehničnih izdelkov od 17. do 25. maja v domu Angele Ocepkeve in na tekmovanju letalskih modelov (aerodrom) in broderskih modelov (bazen Vevče) v začetku meseca maja.

Akcijski odbor vabi vse občane – ljubitelje tehnike, da si ogledajo občinsko razstavo in se udeležijo kot gledalci zaključnih tekmovanj.

K prazniku dela –

1. maju čestita kolektiv

**zdravstvenega doma
dr. Miha Kamin**

vsem občanom občine
Ljubljana Moste-Polje

OBČINSKO ŠAHOVSKO PRVENSTVO NAJMLAJŠIH

V slavnostnem okviru zaključevanja JPI (tehnične kulture mladih) leta 1963/64 je Zveza prijateljev mladine naše občine pripravila šahovsko prvenstvo pionirjev in mladincev, s čimer je vkovala nov člen v verigo pionirske šahovske tradicije na svojem območju.

Mladi šahisti so se pomerili med seboj v nedeljo, 5. aprila v prostorih osnovne šole v Polju.

Posamezne šole oziroma njihovi odredi so za prvenstvo prijavili naslednje število ekip: Polje 6, So-

stro 6, šola Ketteja in Murna 4, šola Vide Pregarc 3, Jarše 3, Zalog 1 in Dolško 1. Vendar udeležba ni izpolnila vseh pričakovanj; ne samo, da nekateri odredi niso prijavili vseh razpoložljivih ekip, dogodilo se je celo, da so od prvenstva izostale skupine, ki so se napovedale in je organizator z njimi resno računal.

Organizacija prireditve je bila priznanja vredna. Voditelji domačega odreda so v ta namen preuredili 6 učilnic ter avlo za začetni

in zaključni zbor šahistov, katere je pozdravil predsednik ObZPM Beno Kušar in jim po končanem tekmovanju tudi razdelil diplome in nagrade (18 lepih šahovskih garnitur).

Ob skrbnem sodelovanju tehničnega vodje Marjana Krevha in sodniškega zbora so zavzeti šahisti dosegli naslednje rezultate:

mlajši pionirji: 1. mesto š. Sostro, 2. mesto š. V. Pregarc, 3. mesto š. Polje;

mlajše pionirke: 1. mesto š. Ketteja-Murna, 2. mesto š. Sostro, 3. mesto š. Polje;

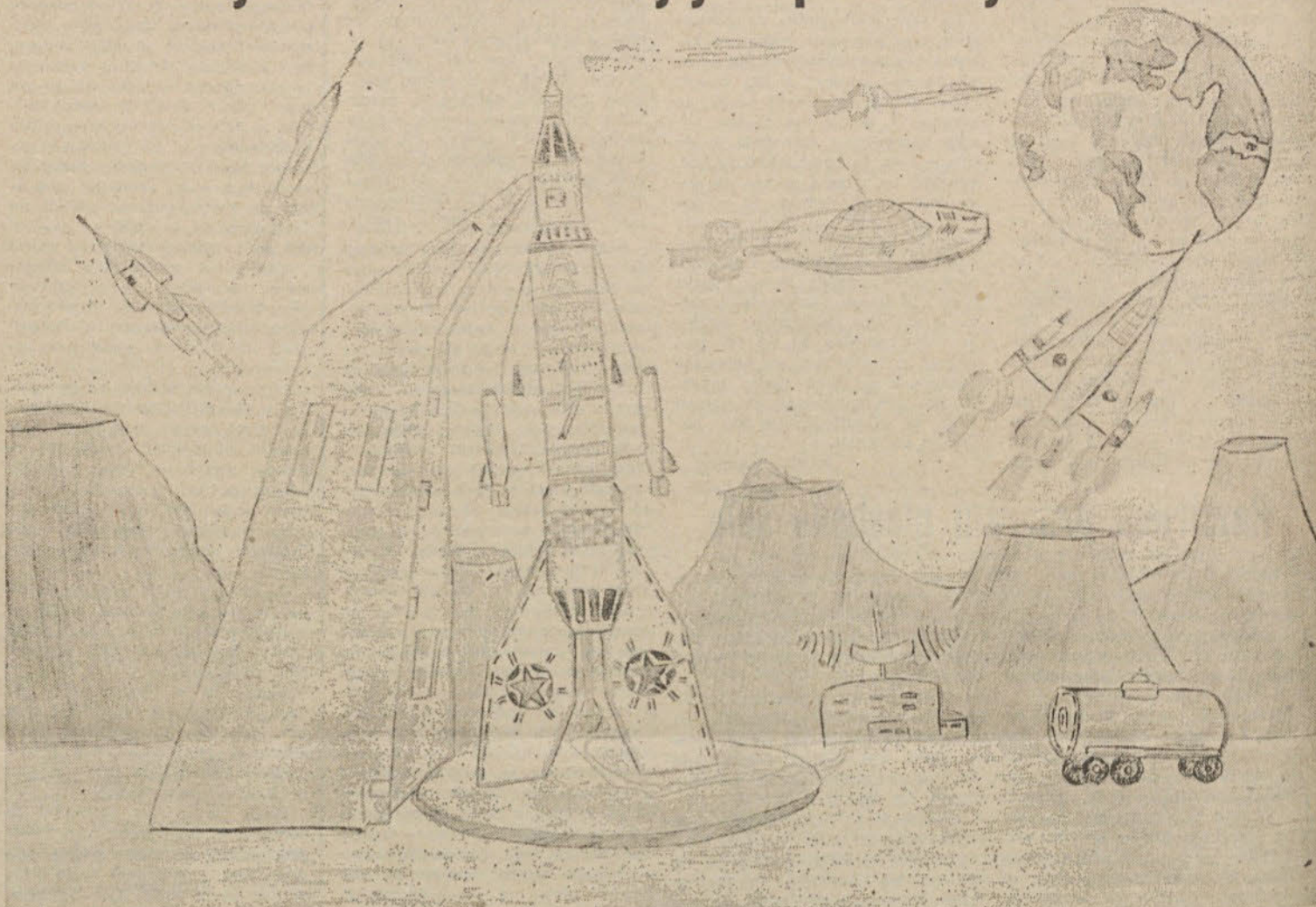
starejši pionirji: 1. mesto š. Ketteja-Murna, 2. mesto š. Sostro, 3. mesto š. Vide Pregarc;

starejše pionirke: 1. mesto š. Sostro, 2. mesto š. Polje, 3. mesto –; mladinci: 1. mesto š. V. Pregarc, 2. mesto š. Sostro, 3. mesto š. Ketteja in Murna;

mladinke: 1. mesto š. Sostro, 2. mesto š. Polje, 3. mesto –.

JANEZ LAMPIC

Ustvarjalna domišljija pionirjev v risbi

DVE USPELI RISBI Z OSNOVNE ŠOLE KETTE-MURNA; ZGORAJ: BOJAN KRULEJ, 5. Š.; LETALIŠČE ZA VESOLJSKE POLETE; SPODAJ: ANDREJ BEŠTER, 6. A: AVTOMOBILSKI SEJEM 1963

ZAKAJ SE ŽIVLJENJE V MOJEM KRAJU SPREMINJA?

Nagel razvoj tehnike v svetu in pri nas ima velik odraz v celotnem našem življenju. Znanstveno-tehnična vzgoja zlasti mladine je vsak dan pomembnejša naloga, ki ji niti šola sama niti organizacija LT nista in ne moreta biti več kos. Zato je bil osnovni cilj JPI v Letu tehnične kulture mladih analizirati stanje na področju tehnične vzgoje pionirjev in mladine in na osnovi ugotovitev seznaniti družbe, činitelje z vprašanji tehnične vzgoje mladih, aktivizirati širšo javnost za sodelovanje pri tehnični vzgoji mladine, izboljšati materialne pogoje za znanstveno-tehnično vzgojo v šoli in izven nje ter strokovno pedagoško usposobiti večje število kadrov za tehnično vzgojo v šolah in izven njih.

Kaj in koliko smo uspeli izboljšati in razširiti znanstveno-tehnično vzgojo mladine v naši občini, nam bo pokazalo zaključno poročilo JPI in zaključne prireditve v mesecu maju. Stanje tehnične vzgoje v naši občini pred začetkom JPI ni bilo nič kaj rožnato in se bistveno ni spremenilo tudi

v tem letu, ker je materialna osnova slaba. V šole je sicer uveden tehnični pouk, vendar so pogoji za ta pouk precej težki, ker šole nimajo primerljivih delavnic in opreme pa tudi kadra ni dovolj. Ob zaključku šol. l. 1962/63 so imele od 4 popolnih šol in gimnazije 3 šole fizikalne laboratorije, 3 šole kemične laboratorije, 2 šole laboratorij za biologijo in 2 šole laboratorij za geografijo, vendar so v večini primerov slabo opremljeni. Vse ostale šole nimajo nobene delavnice in imajo tehnični pouk v učilnicah brez posebne opreme.

Mladi ljudje si želijo znanja iz znanosti in tehnike, zato sodelujejo v raznih krožkih svobodnih aktivnosti. Po omejenih analizah so tudi elektro-radio krožki na 3 šolah, foto-krožki na 5 šolah, tehnični krožki na 3 šolah, modelarski krožek na 1 šoli itn.; seveda je vse to zopet odvisno od pogojev, prostorov in opreme. Nič boljše ni stanje delavnic in opreme izven šol, saj imamo le nekaj skromnih prostorov, kjer si mladi ljudje pridobivajo tehnično znanje.

Kljub slabim materialnim pogojem pa smo dosegli lepe uspehe v Letu tehnične kulture mladih. Nastali so novi krožki in klubi mladih tehnikov na šolah, v domu Angelce Ocepek smo dobili nove delavnice za tehnično vzgojo, zlasti pa so pionirji in šolska mladina spoznali gospodarstvo in tehniko svoje komune. Pionirji so zelo lepo obdelali razne veje gospodarstva — od prometa, kmetijstva, industrije do komunalne ureditve. Zelo zanimivo je prebirati njihove spise, opremljene s skicami in slikami posameznih gospodarskih organizacij, od tehnične opreme in funkcije posameznega obrata do organov samoupravljanja. Naloge Moj kraj včeraj, danes in jutri in Zakaj se moj kraj spreminja, so zelo skrbno napisane, da bo težko izbrati najboljše. To kaže, kako se mladi ljudje zanimajo za to, kar jih obdaja, kako radi spoznavajo svet tehnike. Zato bo nujno, da jim bo družba to bolj omogočila in ustvarila boljše materialne pogoje.

»O tovarni papirja v Vevčah«

Večina otrok iz zadružnih stanovanj se shaja pod starim hrastom blizu hiš. Iz starih desk zbija klop in korenine hrasta so prijetno zatočišče. Najprijetnejši čas so urice po večerji. Pogovarjamo se o športu in delu, o šoli in avtomobilih, radi ugotavljamo, kdo je komu bolj ali manj všeč, kdo je skočil v daljino in hitreje teče, pa tudi kdo je lepše napravil jadrnico, model jadrnega letala in podobno.

Tisti dan pa, ko so na tovarni papirja vihrale zastave, pa je pogovor nanese na vse, kar nam je bilo znanega o njej. Vsakdo je nekaj vedel iz pogovorov naših očetov in mater, ki vsi delajo v tovarni. Živkin in Milošev oče sta strojevodji papirnih strojev. Silvov oče je ključavničar in popravlja stroje. Edo je sam že vajenec, njegov oče pa vodi delo pri zbiranju, štetju in tehtanju papirja; Milenin oče je gladilec in rezalec papirja, očetje drugih otrok pa so skladiščniki; sušilci papirja, pravilniki snovi ali pa delajo po delavnicah in pisarnah.

Sto dvajset let je že preteklo, odkar so na Vevčah prvič izdelali papir na strojni način. Ze v 16. stoletju pa so ob Ljubljani, tam kjer stoji danes elektrarna in tovarna, stali papirni mlini, kjer so ljudje pol ročno izdelovali papir. Ko so iznašli stroj za izdelovanje papirja, je bila vevška tovarna med prvimi na ozemlju današnje Jugoslavije, ki je uvedla ta način dela (l. 1843). Takrat je bilo tu zaposlenih 70 delavcev. Ker je bila tovarna ena od maloštevilnih te vrste, je hitro napredovala. Papir so prodajali na Biližnji vzhod, v tedanje italijanske dežele, mnogo pa so ga porabili tudi doma. Zato in pa ker je lega tovarne (8 km vzhodno od Ljubljane ob reki Ljubljanici) nadvse ugodna, se je tovarna do danes razvila v podjetje z nad tisoč delavci. S tovarno se je vzporedno razvijalo tudi naselje. Rastejo hišice v okolici, zadružne hiše in stanovanjski bloki. Delavci skrbijo tudi za športno in kulturno življenje, le da manjka za to primerljivih objektov, ki pa so, kakor pravi Živkin oče, v načrtu. Če bo mogoče, se bodo ti načrti uresničili že do leta 1966.

V tovarni izdelujejo vse vrste papirja, posebno pa so strokovnjaki za različni grafični papir, predvsem za pisanje in tisk; delajo pa tudi nekatere vrste za nadaljno predelavo.

Vsak od otrok, ki se zbiramo pod starim hrastom, je že obiskal tovarno in si ogledal, kako izdelujejo papir. Tovarna je razsežna. Velike dvorane, kjer stojijo štirje papirni stroji za izdelavo papirja, so dolge do 100 metrov; prav tako so tudi skladišča in delavnice, kjer stroje in dela strojev popravljajo. Ob Ljubljani je tudi majhna elektrarna, ki daje tovarni večji del električne energije. Ob industrijskem tiru pa stoji kotlarna. Ta daje velike količine pare za sušenje papirja, obenem pa žene parno turbino in parne stroje, ki proizvajajo energijo v velikih generatorjih.

Po dvoriščih in cestiščih znotraj tovarne stalno prevažajo surovine in izdelke. Nekateri delavci se ročno potiskajo manjše tovore, večje pa prevažajo z električnimi vozčki, vilicarji in traktorji. Znotraj pa se z veliko hitrostjo vrtijo stroji. Milošev oče pravi, da tudi do 300 m na minuto. Zato ni čudno, da vsak dan izdelajo več kot 100.000 kg papirja.

Na prostranem prostoru je zloženo več kot 2000 kubičnih metrov lesa, ki čaka na predelavo. Lepše hode razlagajo v deske, da bi iz njih napravili zabojce za embalažo papirja, ostali les pa očistijo in predelajo v lesna vlakna — lesovino.

Celulozo dobivajo iz obrata II. v Medvodah; tam je bila prej samostojna tovarna, leta 1961 pa sta se vevška in medvoška tovarna združili. Tudi star papir, ki smo ga čisto zbirali po šolah, zmleje-

jo v posebnih strojih, pripravijo pa še lepilo iz kolofonije, kožnega in kostnega kleja in nekaterih kemičnih spojin. Vse to zmeejo po predpisu v posebne mlince in zmlejejo v posebno kašo, ki da, zmehšana z vodo, papirno snov. Ta snov priteka preko posebnih kanalov, cevi in sit na papirni stroj, kjer se voda odvaja, papirni trak pa stiska, suši in navija. Potem papir še gladijo, režejo, prebirajo in ovijejo. V velikih skladiščih ga sortirajo in tja prihajajo kamioni, ki ga razvažajo po tiskarnah ali grafičnih zavodih.

Silvov oče mnogokrat prisede k nam in nam marsikaj pripoveduje. Srečen je, da si je izgradil hišico, da lahko skrbi za svojo družino, saj ima vedno delo in dobro zasluži. Dobro zasluži tudi drugi. Takrat pa, ko je bil mlad, ni bilo tako. Dela ni bilo vedno dosti. Če pa so že delali, niso vedno dobili, kar so zaslužili. Niso imeli pravic, ki so jim šle. Zato so dostikrat štrikali in se združevali v delavske organizacije. Zato so jih preganjali in tudi pozaprl. Danes, pravi, je vse drugače. Sami upravljajo in sami odločajo. To pravico so si priborili. Borcev je tovarna dala preko 200. Najlepše pa je to, da bo na stara leta preskrbljen. Imel bo dosti časa, zato se bo še večkrat ogledal pod našim hrastom in nam povedal še dosti zanimivega o tovarni sedaj in včasih.

MARKO ROBIDA,
osn. šola Lj.-Polje

»Delo v mehaničnih delavnicah«

tovarni. Večinoma so to tovarne: TAM, FAP, OM in Mercedes.

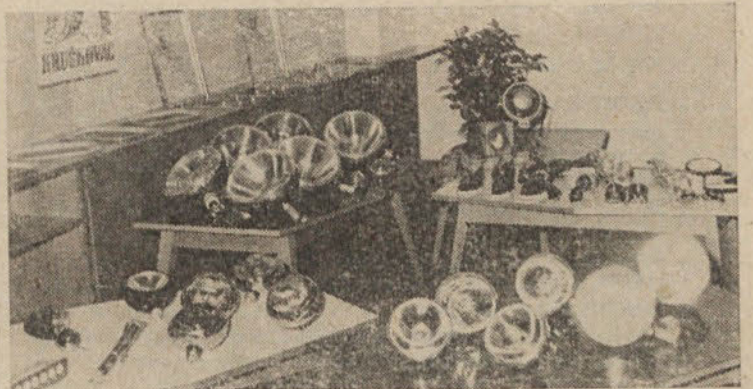
Najprej vstavijo v šasijo ogrodje karoserije. Potem karoserijo »oblečejo«. Pri tem delu rabijo varilne aparate, kladiva in stroj za rezanje pločevine. Tako pripravljene avtobuse peljejo v delavnico, v kateri jih najprej prevlečejo z avtokitom, ko pa se ta posuši, jih pobarvajo, nato pa še poškrbijo s prozornim lakom. Ko to opravijo, jih opremito s sedeži. V ta namen imajo tudi posebno delavnico. V njej je sedem delavcev in delavk. Avtobuse opremito tudi z lepimi slikami raznih krajev.

Tovariš tehnik nas je peljal tu-

3 QUIZ v okviru JPI vprašanja pionirjem

Tri moščanska podjetja so v sodelovanju z Moščansko skupnostjo pripravila pionirjem nekoliko delovnega razvedrila: k trem spodaj natisnjenim fotografijam, ki so posnete v moščanskih tovarnah, je treba najti pravičen podpis.

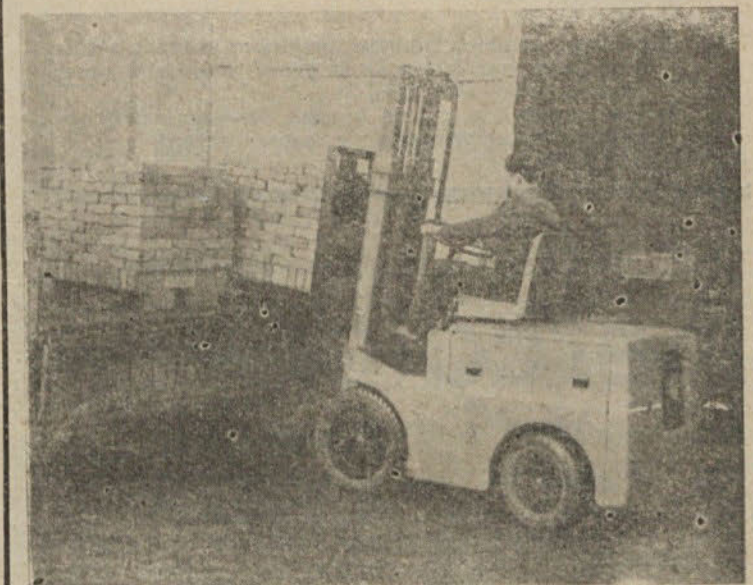
Pravilni odgovori bodo izžrebani in nagajeni, poslani pa jih je treba najkasneje do 15. maja na naslov: Moščanska skupnost, Ljubljana, Ob Ljubljani 42.

1. Kaj predstavljajo razstavljeni proizvodi na fotografiji in v kateri moščanski tovarni jih izdelujejo?

2. Kakšno delo opravlja delavka na sliki in v kateri tovarni?

3. Kako imenujemo ta stroj in v kateri tovarni v naši občini je posnet?

di v delavnico, kjer polnijo akumulatorje.

Vozilo potrebuje tudi potrebno električno energijo. To proizvaja akumulator. Akumulator je sestavljen iz svinčenih pločev. Med njimi se pretaka kislina. V motor vodita dva kabla. Prvi je pozitiven, drugi pa negativen.

Obiskali smo tudi mehanične delavnice. V njih popravljajo vozila raznih podjetij. Ogledali smo si tudi električno delavnico. Tu popravljajo luči in razne električne elemente za avtobuse.

Tovariš tehnik nas je peljal tudi v kovaško delavnico. V njej popravljajo vzmeti. Ko smo si vse to ogledali, nas je tovariš tehnik odpeljal na zborna mesto, kjer so se

zbrali — po ogledu — tudi drugi učenci. Tu so nam postregli z napitankami in malinovcem. Ko je prišla še tovarišica razredničarka, nas je sekretar seznanil z razvojem podjetja. Potem nam je dal še slike za razredno mapo, nekaj pa jih je razdelil posameznim učencem. Zahvalili smo se in odšli domov.

Med potjo so se mi motale po glavi razne misli. Morda bom še jaz kdaj stopil v to podjetje? Zgodilo se lahko, da bom šofer avtobusa. Zelo me je veselilo, ko sem gledal avtobuse in delo, ki je potrebno, da se rodi iz posameznih delov nov, svetel, lep »konjiček«.

BRANKO JANČAR, 5. d.
Osn. šola Vide Pregarec

IZOLIRKA

LJUBLJANA-MOSTE Ob železnici

SATURNUS

kovinsko predelovalna industrija * embalaža * avto-oprema

LJUBLJANA

PROIZVAJA:

raznovrstno pločevinasto embalažo za prehrabeno, kemično in farmacevtsko industrijo iz črne, bele in alu-pločevine;

artikle široke potrošnje: kuhinjske škatle, pladnje, igrače, razpršilce itd.;

dele za avtomobile in bicikle: žaromete vseh vrst in svetilke, zgoščevalke, avtoogledala, žaromete, zvonice in zgoščevalke za bicikle;

elektrotoplotne aparate: kuhalnike, peči in kaloriferije; litografirane plošče in eloksirane napisne ploščice.

Žito

živilski kombinat LJUBLJANA, ČUFARJEVA 2

TOVARNA CELULOZE, PAPIRJA IN KARTONA

Vevče-Medvode-Količevo

sedež Vevče

LJUBLJANA-POLJE

ustanovljena leta 1842

IZDELUJE:

— sulfatno celulozo, pinotan, brezlesne in srednje fine papirje za grafično in predelovalno industrijo kakor tudi za široko potrošnjo. Kuler-papirje v raznih barvah, kartone, rastrirane papirje ter pelur-papirje v raznih barvah!

DELOVNI KOLEKTIV VELETRGOVINE

mercator

LJUBLJANA, AŠKERČEVA 3

čestita k 1. maju ter obvešča občane, da V PRODAJALNAH SVOJIH POSLOVNIH ENOT »EMONA«, »GRMADA«, »HRANA«, »JELKA« GORNJI GRAD, »LITJA«, »LOGATEC«, »POLJE«, »ROŽNIK«, »STRAŽA« PRI NOVEM MESTU TER »SPECERIJA« NUDI VSE GOSPODINJSKE POTREBŠČINE, GALANTERIJSKO IN KOLONIALNO BLAGO

Vsem delovnim ljudem, posebno pa še svojim gostom, čestita za 1. maj

Gostinsko podjetje

MOSTE — LJUBLJANA
POKOPALIŠKA 15

z obrati:

gostilna »Sloga« — Partizanska 15;

gostilna »Veseli prijatelj« — Partizanska 1

gostilna »Pri pošti« — Polje 8

gostilna »Pod hribom« — Zadvor 72

Občani pišejo...

O dramski dejavnosti terena ZALOG

Po uspelih uprizoritvah Maughamove drame SVETI PLAMEN ter Marinčeve komedije AD ACTA v sezoni 1958/1959 je dramska dejavnost v Zalogu popolnoma zamrla. Vzrokov za to je bilo več: odhod nekaterih v JLA, izselitev drugih ali pa prevelika obremenitev študentov. Nemalo je k temu pripomoglo tudi slabo materialno in finančno stanje društva ter vse pogostejše kino predstave v isti dvorani. Podpisani sem se zato vključil v kolektiv takratnega Obrtniškega (sedaj Malega) gledališča v Ljubljani, kjer se sedaj aktivno sodelujem. Prepričan sem bit, da je tudi v Zalogu kot, žal, marsikje drugje dramsko življenje ljubiteljev popolnoma in za vselej zamrlo. Zato sem bil nemalo prese-nečen, ko so se novembra lani oglašili pri meni zastopniki mladinske organizacije Zalog z željo, da bi mladina rada igrala in ponovno oživila dramsko življenje. — Prosili so me za pomoč in mi tudi predložili delo Namišljeni zdravnik, ki naj bi ga naštu-dirali pod mojim vodstvom. Komedijo sem pregledal in ugotovil, da je večina vlog preveč zahtevnih za mlade lju-di, katerim naj bi bil predvi-den nastop pravzaprav igral-ski debut. Nisem poznal niti vseh, ki bi bili pripravljeni sodelovati — še manj pa nji-hove sposobnosti; zato sem po lastnem preudarku tebral delo z večjim številom igral-cev (da bi preizkusil čimveč igralcev) — in predvsem tudi z lažjo sodobno tematiko (Do-brodošla miss Agata).

Pri prvi vaji — nekakšni av-diciji — sem ugotovil, da je bila moja poteza upravičena. Upal sem (čeprav z nekoliko skepse), da bo s pomočjo dveh, treh starejših igralcev — igralci za odgovarjajoče vloge delo le zagledalo luč sveta na zaloškem odru. Imeli smo 28 vaj, uprizoritev pa je res sle-dila čez 3 mesece.

Predstavo si je ogledal tudi avtor komedije Vlado Novak. Za sceno smo uporabili stare kulise — zapuščino DPD Svo-boda Zalog, kajti mladinska organizacija ni imela sredstev niti za najnujnejše rekvizite. Kljub temu je bila scena (z nekoliko domiselnosti) kar prikupna. Predstava je uspe-la, navdušeno ploskanje publi-ke v nabito polni dvorani pa je bila najlepša nagrada za na-še delo. Z disciplino in priza-devnostjo nastopajočih sem bil zadovoljen in to kljub te-mu, da sem bil sam močno obremenjen (če upoštevamo svoje dolžnosti do Malega gle-dališča, kjer sem aktiven član in predsednik UO). Izmed šestnajstih sodelujočih (14 igralcev, suflerja in inspicien-ta) jih je bilo kar enajst ta-kih, ki so se tako rekoč prvič srečali z odredom, vendar so me prav ti presenetili! Pojavi-la se je nova, obetajoča gene-racija, ki je dramsko dejav-nost v Zalogu spet spravila na noge. Zal so pogoji za resnej-še delo vse prej kot ugodni! Dvorana je last kino podjet-ja in preurejena predvsem za kino predstave; po svoji obli-ki in velikosti ne odgovarja gledališkemu namenu. Nekd-nje garderobe za igralce so predelane v ambulanto, oder je zapuščen in z dvorano vred dokaj mrzel. Prostorov za vaje tako rekoč ni, saj smo imeli večino vaj v pisarni kra-jevne skupnosti. Kino podjet-je in uprava združnega doma zahtevata najemnine, plačilo kurjave za vaje in predstave. Če se bo dramska dejavnost še razvijala, bo nujno treba misliti na gradnjo odgovarja-jočega objekta. O tem smo že razpravljali skupno z gasil-skim društvom in ugotovili, da bi gasilskemu domu lahko prizidali dvoranico z največ 200 sedeži, v kateri bi pri se-danem številu prebivalstva lahko vsako naštu-dirano delo predvajali najmanj trikrat. S tem bi omogočili tudi gosto-vanja drugih družin in gleda-lišč, vse gostejši kino program v združnem domu pa bi lah-ko nemoteno tekel. Dvorana v ZD bo slej ko prej služila iz-ključno za kino predstave — sedanje platno za CS filme pa bo fiksirano. Seveda je gleda-liško-kulturna hiša v Zalogu zdaj le še teorija, vendar če perspektivno gledamo bodočo stanovanjsko sososko Zalog in njen razvoj, se bo za to slej ko prej pokazala nujna po-treba.

Prepričan sem, da bo novo-ustanovljena zveza Svobod in prosvetnih društev naše obči-ne lahko mnogo pripomogla k temu, da bomo v Zalogu kot tudi v celi občini Moste-Polje dohiteli tisto, kar je bilo na kulturnem področju (zlasti v ljubiteljskem smislu!) doslej zamujenega in, lahek rečem, mačehovsko zapostavljenega.
Ivan Lukančič
Sp. Kašelj

Problema ni konec

SPOŠTOVANI TOVARIS UREDNIK!

Pišem Vam zato, ker se ni-kakor ne morem strinjati z zaključkom članka Dve plati socialnega problema, ki ste ga natisnili v zadnji številki Mo-ščanske skupnosti.

V članku je beseda o kom-pleksni socialni problematiki enega invalidnih in zapitih de-lavcev, ki se je zapustil tako daleč, da znaša surovost nad svojim starejšim pastorkom. Zaključuje pa se članek tako-le: »...ko je hotel socialni de-lavec v podjetju zaradi tega (zaradi pretepanja pastorka) nanj vplivati, je vmes posegla invalidova žena in zahtevala, naj se socialni delavec ne vmešava, ker bi utegnili po-dobni posegi povzročiti v dru-žini še večji nered. Zenska je bila zaskrbljena, da se mož od zdaj ne bo več znašal samo nad starejšim pastorkom, am-pak tudi nad njo. S tem se je krog zaključil.«

Spoštovani tovariš urednik, strinjam se s piscem, da dru-žba lahko reši sleherni socialni problem samo takrat, kadar tudi prizadete osebe pokažejo vsaj nekaj pripravljenosti, vo-lje in samozatajevanja, ne moremo pa pristati na to, da se je v omenjenem primeru z ženinim posegom krog za-ključil. Naj so vzroki za tak zaključek še tako tehtni, so-cialni delavec tudi v takih pri-merih nikakor ne sme odne-hati. S konkretnim primerom sicer nisem seznanjena, ven-dar želim znova poudariti, da socialna problematika nima svojega zaključka in da se so-cialni delavec nikdar ne sme zadovoljiti z doseženim ali ce-lo sredi poti odnehati. Navse-zadnje niso tako redki prime-ri, ko so socialni delavci dol-žni reševati probleme celo na način, ki prizadetim niso naj-bolj po volji.

J. R.
Bezenškova 35

Občinska strelska liga

Ze drugo leto je organiziral ob-činski strelski odbor tekmovanje svojih najboljših strelcev v občin-ski strelski ligi. V njej lahko tek-mujejo vse strelske družine iz ob-močja naše občine. Petčlanske eki-pe so tekmovala z zračno puško v zaprtih strelščih. Tekmovanja so lahko v zimskih mesecih, ker v odprtih strelščih ni mogoče de-lati.

Na letošnji skupščini strelcev naše občine je bila podčrtana po-membnost takšnega načina tekmo-vanja, ker daje najboljšim strel-cem možnost, da obdrže tekmoval-no kondicijo. Na omenjeni skup-ščini so tudi razglasili zmagovalce in tri prvoplasirane ekipe so pre-jele darila, strelske rekvizite. Pre-gled strelske lige za 1963/64 je na-slednji:

Strel.	Odigr.	Dob.	Izgub.	Točke
druž.	tek.	tek.	tek.	
Železničar	10	10	0	20
Ciril Krašna	10	9	1	18
Gradiš-Kovinar	10	7	3	14
Vida Pregarc	10	7	3	14
Anton Okrogar-Nestl	10	7	3	14
Graničar	10	6	4	12
Prežganje	10	5	5	10
Dragan Jeftič	10	1	9	2
Bine Grajzer	10	0	10	0
Papirničar	10	0	10	0
Zel. gradb. pod.	10	0	10	0

Občinski strelski odbor želi, da bi v prihodnje sodelovale v ligi vse strelske družine iz naše obči-ne.

Teol ~ oljarna

Zaloška cesta 54

SAP

Ljubljana — Središka 4

INDOS

industrija obdelovalnih strojev, LJUBLJANA-MOSTE, Industrijska cesta

Tovarna kleja

Ljubljana — Šmartinska c. 50

RAZGOVOR s patronažnimi medicinskimi sestrami

V zvezi s člankom v prejšnji številki je zdravstveni dom organiziral razgovor s patronažnimi medicinskimi sestrami. O problemih so razpravljale naslednje:

Med. sestra Anica Lajevec, vodja zdravstveno-socialnega oddelka nam je na vprašanje o delu v tem oddelku odgovorila:

Naš oddelkek povezuje 4 profile zdravstvenih delavcev, in sicer: medicinske sestre, babice, bolničarke za strokovno delo na bolniškem domu in socialnega delavca. Skupno je zaposlenih 22 delavcev; od teh je 11 medicinskih sester, katerih vsaka ima na skrbi 3500 prebivalcev oziroma 870 družin, kar je daleč iznad svetovne norme (do 2000 prebivalcev).

Delo poteka koordinirano med posameznimi profili in celotno zdravstveno službo. Vsaka delavka ima določeno svoje območje, na katerem rešuje vso zdravstveno in socialno problematiko. Tako je oskrbovano celotno področje občine razen področja Prežganje, kjer je ta služba organizirana le občasno. O terenskem delu in problematiki se vse delavke pomenijo na sestankih vsaj enkrat mesečno.

Terenske delavke so za to službo še neprimerno opremljene, kajti nekatere od njih imajo zelo obsežen, pa tudi hribovit teren, kamor s kolesom — katerega povečini imajo — ne morejo. Patronažne sestre rešujejo socialno problematiko s pomočjo socialnega delavca, zavoda za socialno delo in ostalih družbenih služb.

ka, kar pa je vedno zelo boleče za prizadetega. To torej ne more biti edina oblika reševanja problema.

Problem predporodne in deloma porodne zaštite je razvijala sestra Fanči Pipuš takole:

Ceravno zakon o delovnih razmerjih štiti zaposlene nosečnice, je v praksi marsikaj drugače. Anketa o mrtvorojenih in neposredno po rojstvu umrlih otrok, ki teče že skoraj eno leto, že kaže določene rezultate, ki izhajajo iz nepravilne zaposlenosti in z delom preobremenjenih žena med nosečnostjo. Mnoge od njih prikrivajo nosečnost ali pa se ne puste premestiti na drugo, odgovarjajoče delovno mesto iz finančnih razlogov. Plačane so namreč po učinku, katerega na drugem delovnem mestu ne bi dosegle ali pa se na prejšnje delovno mesto ne bi mogle več vrniti. Večina zaposlenih nosečnic izkorišča zakon o socialnem zavarovanju, ki dopušča ženi delati do poroda — dobesedno, da je po porodu čim dalj nemotena ob svojem otroku. Iz tega sledi, da bi se moral zakon spremeniti tako, da bi nosečnica morala izkoristiti porodniški dopust že 3 tedne pred porodom, dopust pa naj bi trajal do enega leta otrokove starosti. Da bi žene lahko finančno in fizično neškodovane iz-

čepav zakon tega ne prepoveduje. Dogaja se celo, da jih odpustijo po enomesečni preizkušnji, ker so ugotovili nosečnost.

Težak problem (in za patronažno službo nerešljiv) predstavljajo nezaščiteni podnajemnice, ko zanosijo. V večini primerov se znajdejo na cesti brez pravne zaštite. Ne sprejme jih niti materinski dom, če še hodijo na delo. Z otrokovim rojstvom se problem podvoji. Ti otroci so v večini primerov obsojeni na rebo brez krivde matere, mati pa rešuje svoj problem — zlasti samohranilka — kakor ve in zna.

Problem otroškega varstva pa je načela sestra Zora Zupan.

Mreža varstvenih ustanov v naši občini je že dokaj razvita, vendar potrebam še ne odgovarja. To morda zato, ker so le-te nepravilno lokalizirane. Kljub že kar precejšnjim kapacitetam sedanjih ustanov še vedno ostajajo mnogi otroci brez varstva; tako n. pr. s terenov Blzovika, Stepanja vas, Hrušica, Smartno, Hrastje, Semberje itn. Ker pa varstvo ni edini namen otroških ustanov, temveč tudi pravilna oziroma smotrna zaposlitev otrok, zato je nujno stremeti za gostejšo mrežo vrtec z manjšo kapaciteto, v katerih morajo biti seveda zaposleni le strokovno usposobljeni kadri. Prispevek za varstvo naj ne bi presegal finančnih zmogljivosti staršev, ker bi s tem omogočili varstvo otrok pred vsem.

Socialna delavka Majda Vižintin je spregovorila o delu z alkoholiki in socialnimi podpiranci:

Alkoholizem je pereč problem celotne naše družbe, ker dosedanja način obravnavanja tega problema ne kaže nobenih uspehov.

Alkoholike obravnavamo kot bolnike. Zdravljenje, ki ga izvajamo le na prostovoljni bazi, pritegne le malokoga. Večina bolnikov opusti zdravljenje že skoro na samem začetku. Ker se povečini ponašajo asocialno, ogrožajo ožjo in širšo okolico. Z nediscipliniranim odnosom do dela in družbe povzročajo veliko materialno škodo. Bolniki telesno, duševno in moralno propadajo, z njim vred pa propadajo tudi njihove družine.

Da bi tu kdajkoli dosegli pozitivne rezultate, bi bil potreben zakon o prisilnem zdravljenju. Za izpeljavo tega pa bi bili nujni še zavodi z ustreznim delovno in psihoterapijo.

Reševanje socialnih problemov je silno težko, ker je vedno kompleksno. Velik problem predstavljajo že same podpore, ker so tako nizke, da ne morejo zadostiti niti osnovnim potrebam. Za leto 1964 je ostala višina sredstev enaka kot za leto 1963; to pa pomeni, da so predvideni samo stari podpiranci z nespremenjenimi dohodki, medtem ko morebitnih novih podpirancev ni na programu.

Iz razgovora lahko ugotovimo, da medicinske sestre niso vsemočne in da morajo pri tej problematiki in sploh pri preventivni službi sodelovati vsi, ki imajo v svojih programih skrb za človeka. Le z delom, katerega bomo povezovali z vsemi družbeno-političnimi činitelji v občini, bomo uspeli reševati probleme tako, kot jih od nas zahtevata družba in posameznik.

O izobraževanju v letu 1964

Vevče: Glede na načrtovanje kadrov, ki nakazuje neomejene potrebe, je bil izdelan tudi načrt izobraževanja za leto 1964. Ta bo služil kot podlaga za najnujnejše ukrepanje na področju izobraževanja. Predviden je določen obseg štipendiranja, predvsem papirniških in visoko strokovnih kadrov in ostalih strok, glavnih del papirničarjev pa bomo izobraževali doma v posebno prirejenih tečajih za kvalificiranje papirničarje v proizvodnji, kjer je do sedaj zastoj najbolj opazen. Že sedaj potekata hkrati dva tečaja s 64 obiskovalci. Vzel pri kvalificiranem papirniškem kadru je nastal zato, ker smo v kratkem razdobju začeli neprekinjeno obratovanje, vpeljali 4 izmene in končno prešli na 7-urni delavnik. S tem je bilo nujno notranje premeščanje z delovnega mesta na drugo in po-

NAŠE DELO

trebno tudi minimalno število novih delavcev, ki so potrebni zlasti strokovnega znanja.

Na področju družbene vzgoje je predvidena posebna skrb vzgoji družbenih delavcev. V ta namen je obiskovalo nekaj mladincev politično šolo v Mostah; taka šola je bila tudi v podjetju. Sicer so bili v začetku obiski zelo skromni, od predavanja do predavanja pa se je večal. Seveda je pri tem upoštevati preobremenjenost dela voljnih članov kolektiva, ki se že udeležujejo tečajev, hodijo v različne večerne šole in podobno.

Drugo programiranje je posvečeno standardnim oblikam strokovnega izpopolnjevanja — preko raznih seminarjev, razgovorov predavanja do strokovnih ekskurzij, posvetovanj in izobraževanja na delovnih mestih

ZDRAVNIK IN MI

Predšolski otrok in zobozdravnik

PISE DR. ZORAN ARNEŽ

Nekateri starši so bili te dni začudeni, ko jim je pismonoša izročil vabilo, naj svojega otroka pripeljejo ob določenem času v šolsko zobno ambulanto zaradi pregleda njegovih zob...

Ta vabila bodo postopoma prejeli vsi starši, ki imajo predšolske otroke. Pregledi in zdravljenje zobovja naših predšolskih otrok pa bo postalo ustaljena praksa. Zelim namreč, da bi imel vsak naš otrok pravočasno popravljene vse svoje zobe in da bi že v predšolski dobi preprečili vse tisto, kar opazamo zdaj pri sistematskih pregledih naših otrok v osemletkah.

Zal ugotavljam, da imajo naši otroci že v prvem razredu osemletke — torej šest — ali sedemletni otroci izredno veliko gnilih in okvarjenih zob. Lahko rečemo, da ima velika večina naših otrok več kot polovico svojih zob nagnitih. Ne čudimo se torej, če taki otroci nimajo veselja do jedi, saj jim hrana povzroča bolečine. Krivi so zobje, ki so načeti, saj ravno ti zobje z bolečino opozarjajo pri vsakem obroku hrane, da je treba zob popraviti... Površna prehrana, slabo prežvečena in prebavljena jed ne koristi mnogo. Zato postane otrok bled, slabokrven, ne razvija se, slabo spi, pri učenju ima težave, nekateri imajo celo govorne napake in pogosto se pri takih neopornih otrocih pojavijo še druge bolezni... Razen tega nastaja v ustih nepopravljiva škoda, ker že sedemletnem otroku propadajo tisti zobje, ki bi mu morali služiti vse življenje. Gre torej za velik zdravstveni in socialni problem, kajti posledice vsega, kar smo zamudili pri otroku v odločilnih letih njegovega razvoja, naraščajo iz leta v leto. Vsak posameznik pozneje na sebi občuti bridko dejstvo, da bi z malo več skrbi in pozornosti lahko marsikaj preprečil, se izognil bolečinam, nevšečnostim, ki jih povzroča izguba zoba in druge posledice zanemarjenih zob... In tudi družbena bremena zaradi tega naraščajo, saj so stroški za zdravljenje

iz leta v leto večji. Bolje storimo, da pravočasno preprečimo. Začeti moramo že pri predšolskem otroku...

Prav zato smo začeli z načrtnim pregledom in zdravljenjem zob vseh naših predšolskih otrok. Naš končni cilj je, da bi vsi naši otroci že ob vpisu v osnovno šolo imeli popravljene zobe. To velja za vse zobe, za mlečne in za stalne, saj je treba popraviti prav vse in vsakega sproti.

Že pri prvih pregledih predšolskih otrok smo namreč opazili, da mnogo staršev z začudenjem sprašuje, če je treba popravljati tudi mlečne zobe in istočasno vidimo, da pri svojem otroku pogosto spregledajo, da mu poleg mlečnih gnijejo tudi že njegovi stalni zobje. Gre torej za posledice nepoučenosti, ki so žal čisto nepopravljive. Vedeti moramo namreč, da se ravno v predšolski dobi polagajo temelji za bodoče zobovje. Zato ob pregledih predšolskih otrok dajemo staršem tudi pojasnila in pisana navodila o najnujnejših ukrepih v tej dobi.

Priznati moramo, da nas je odziv staršev prijetno presenetil. Pohvaliti jih moramo, saj pridejo skoraj vsi, ki jih povabimo in s seboj pripeljejo vse svoje malčke, včasih še sosedove. In prav je tako, kajti edino na ta način, s tesnim sodelovanjem bomo prišli do uspehov.

Seveda ne smemo zanemariti navodil. Za popravilo zob bo skrbel zobozdravnik, toda za pravilno prehrano in za čiščenje otrokovih zob skrbijo starši...

Mleko, mlečni izdelki, sir, surovo maslo, črn kruh, zlasti pa sadje in zelenjava naj bodo sestavni del otrokove prehrane. Fluor-kalcij tablete, ribje olje in sončni žarki bodo dali otrokovim zobem trdoto in odpornost. Zobna četka pa jih bo varovala pred napadi zobne gnilobe, če jo bodo uporabljali vsak dan, PO VSAKI JEDI, zlasti pa je VAŽNO, DA OTROK NIKOLI NE POZABI OČISTITI SVOJIH ZOB ZVEČER PRED SPANJEM in da po čiščenju ne užije nobene jedi več. Vsak naš predšolski otrok naj ima svojo zobno četko. Ne bo odveč, če jo prinese s seboj k zobozdravniku, da bo s tem dokazal zaupanje, da zna že sam skrbeti za svoje zobe. Istočasno pa bo to lepo spričevalo tudi za njegove starše.

Tudi v predšolski dobi torej ne čakamo, da otroka zob zaboli, da se pojavi oteklina na obrazu. Nasprotno — tudi če ni nobenih težav in tudi če ne dobite vabila za pregled otrokovih zob, je treba obiskati zobozdravnika vsaj dvakrat na leto, kajti tudi pri mlečnih zobeh, tudi pri predšolskem otroku je treba vsako najmanjšo luknjico v zobu takoj očistiti in zaliti — plombirati.

S takimi prizadevanji bomo ohranili tisto, kar vsi želimo, zdravje naših otrok.

Občanom občine Ljubljana Moste-Polje čestita za delavski praznik 1. maj

KOLINSKA TOVARNA HRANIL

Ljubljana

MOŠČANSKA SKUPNOST

kronika

Rudi Železnik — sedemdesetletnik

Pretekli mesec je slavil svoj življenjski jubilej še eden naših starejših družbenih delavcev — Rudi Železnik, knjižničar iz Bavdkove ulice v Zeleni jami. Njegovih sedemdeset let, ki jih je proslavil v krogu svoje zadovoljne družine, je izpolnjeno z neutrudljivim delovanjem na različnih področjih. Med drugim lahko štejemo mednje vsekakor tudi štiri leta aktivizma v narodnoosvobodilnem boju, osemnajst let odbojstva v OF oziroma SZDL terena Zelena jama in petnajst let opravljanja blagajniških poslov za isto organizacijo. Zlasti v tem nadležnem opravilu je bil tovariš Rudi Železnik nenadkriljiv mojster, saj je članarino za SZDL pobral vedno med prvimi, ne da bi pri tem napravil kanec svoje priljubljenosti. Toda ko že naštevamo četa njegovega delovanja, ne smemo prezreti tudi njegovega dolgotrajnega dela v Slovenski knjižnici na ljubljanski filozofski fakulteti. Delo knjižničarja je tovariš Železnik opravljal nepretrgoma 45 let in ga kot honorarni uslužbenec opravlja še danes. Slovenska knjižnica je v nekem smislu tudi delo njegovih rok, saj je od nekaj sto knjig, kolikor jih je štela ob njegovem prihodu leta 1920, med njegovim službovanjem narasla na 40.000 zvezkov.

Ob sedemdesetletnici želimo tovarišu Železniku, da bi ga tudi ob njegovi osemdesetletnici še zmerom srečavali na delovnem mestu v Slovenski knjižnici. Ne samo kot knjižničarja v knjižnici in blagajnika na terenu v Zeleni jami, ampak tudi kot neutrudnega navijača na naših nogometnih igriščih.

V PANČEVU NOV OBRAT SATURNUSA

Med občinsko skupščino Pančevo in Saturnusom je bil pred kratkim dosežen sporazum o izgradnji novega obrata, ki bo izdeloval kovinsko embalažo za potrebe živilske industrije. V tem obratu, za katerega bo Saturnus nabavil strojno opremo in vzgojil strokovne kadre, bo zaposlenih 250 ljudi.

Za izgradnjo tega moderne obrata bo potrebno 350 milijonov dinarjev. Njegova letna proizvodnja pa se bo gibala v vrednosti od treh do štirih milijard dinarjev.

Začetek proizvodnje v novem obratu je predviden v mesecu maju 1965.

PLODNO DELO

Pred potekom mandatne dobe odborov sindikalne podružnice so v Vevčah pregledali

Obisk pri najstarejšem šoferju

V teku JPI je naša skupina dobila nalogo, da se seznanimo z najstarejšim šoferjem Sap.

Kot vsaki drugi skupini so tudi nam dodelili vodnika. Tako smo spoznali enega izmed najstarejših šoferjev v podjetju Sap-Ljubljana. Z nasmejanim obrazom in svetlimi očmi nas je popeljal v enega od avtobusov. Tu smo sedli v udobne sedeže in šofer nam je začel pripovedovati o svojih zgodnjih službenih letih pri podjetju:

»K podjetju sem prišel leta 1946. Začetek je bil dokaj težak. Imeli smo le nekaj avtobusov, ki pa so bili zelo slabi, ker smo jih odvzeli nemški vojski. Zaradi slabih makadamskih cest so nam večkrat nagajale gume, ki so rade eksplodirale. Tudi so bili avtobusi preobremenjeni. Zato so bile vožnje s takimi avtobusi precej nevarne. Vendar takrat nismo zaznamovali kakšne hujše nesreče.

Največ težav pa je bilo zaradi pomanjkanja rezervnih delov. Sami smo jih morali zvoziti skupaj. To pa je bilo dokaj težavno. Pomanjkovalo nam je tudi strokov-

nih kadrov. Vrstile so se okvare za okvaro. Morali smo jih popravljati kar sami.

To so bili zares težki časi, pa ne samo za nas, tudi za tiste, ki so se morali voziti s slabimi avtobusi. Vendar smo kmalu doživeli lepše in boljše čase.

Danes vozim precej tudi v tujino. Moja najdaljša pot je vodila skozi sedem držav. To so bile: Italija, Francija, Svica, Belgija, Holandija, Nemčija in Avstrija ter Jugoslavija. Vožnja je trajala približno sedemnajst dni.

Šofer nas je popeljal še po raznih obratih podjetja. Moral pa se je posloviti — čakala ga je vožnja. Mi pa smo se poslovili in se mu lepo zahvalili, nato pa smo odhiti proti upravnemu poslopiju. Tam so nas pogostili. Po zakuski pa smo poslušali tov. sekretarja, ki nam je povedal razvoj podjetja Sap-Ljubljana.

Tako se je končala ekskurzija, ki nam bo za vedno ostala v spominu.

Vlasta Rigler, 5. d.
osn. šola Vide Pregarc

delo sindikalne podružnice v preteklem obdobju. Splošna ugotovitev je, da so organi sindikalne podružnice skušali v kar najboljši obliki izpolniti zastavljene naloge. Sindikalna podružnica kot celota pa je kljub subjektivnim in objektivnim težavam s svojim delom opravičila zaupanje delovnega kolektiva. V bodoče pa bodo morali vsi člani delovnega kolektiva še aktivneje sodelovati z organi sindikalne podružnice pri reševanju tekočih problemov.

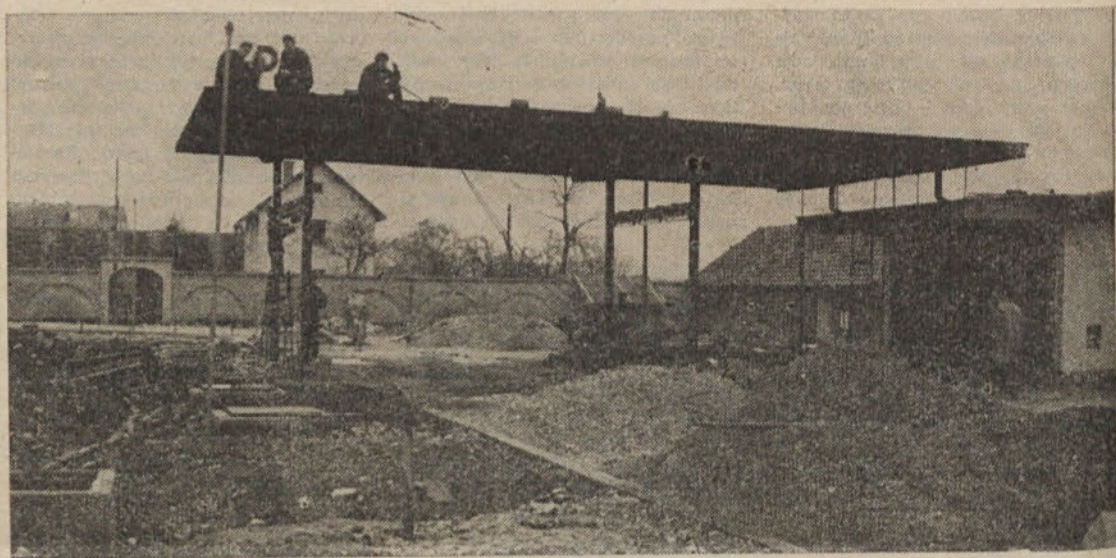
OBCUTNO POVEČANJE PROIZVODNJE DO LETA 1970

Proizvodnja Saturnusa se bo po vseh razpoložljivih podatkih povečala do leta 1970 za skoraj 2,5-krat. Količinsko se bo proizvodnja povečala v primerjavi z l. 1963 za 246,4 %, po vrednosti pa za 276,4 %. Pri takem povečanju proizvodnje pa je predvideno povečanje števila delovne sile samo za 29,65 % nad povprečnim številom zaposlenih v l. 1963.

To povečanje proizvodnje tako po količini kot tudi po vrednosti pa bodo v Saturnusu dosegli predvsem z boljšo organizacijo proizvodnje in priprave dela, z večjimi investicijami v gradbene objekte in z izboljšanjem tehnoloških postopkov.

Realizacija tega programa bo zagotovila višjo delovno storilnost, s tem pa tudi večje osebne dohodke.

Predvidena je tudi večja notranja reorganizacija, kjer bi namesto dosedanjih 6 bilo organiziranih kar 12 ekonomskih enot.

PREPOTREBEN OBJEKT: NA ZALOŠKI CESTI BO V KRATKEM ZAČELA OBRATOVATI NOVA BENCINSKA ČRPALKA, KI SO JO ŠTEVILNI VOZNIKI MOTORNIL VOZIL V MOSTAH ŽE DOLGO POGREŠALI

NOVI TRGOVSKI LOKALI V NAŠI OBCINI

Trgovsko podjetje Mercator, poslovna enota Specerija, bo na območju naše občine odprla letos dva velika trgovska lokala.

Na vogalu Kavčiče in Pokopališke ulice bo odprta nova samopostrežna trgovina. V lokalu, ki bo meril 994 m², bo sta tudi še delikatesa in bife.

Se nekoliko večji bo trgovski lokal v novi poslovni stavbi v Proletarski ulici. Tudi v tem bo samopostrežna trgovina, delikatesa in bife.

V najbližji prihodnosti pa je predvidena tudi gradnja potrošniškega centra v Novih Jaršah. Lokacija za gradnjo tega objekta je že določena.

Maja v kinu Triglav

- Od 1. do 3. maja jugoslovansko nemški barvni CS film ZAKLAD V SREBRNEM JEZERU;
- od 4. do 6. maja nemški barvni film JAZ NISEM CASANOVA;
- od 7. do 8. maja italijanski film VSE V ROK SLUŽBE;
- od 9. do 11. maja nemški barvni CS film POLNOČNA REVIJA;
- od 12. do 14. maja angleški film VSO DOLGO NOČ;
- od 15. do 17. maja ameriški film ČUDODELKA;
- od 18. do 19. maja francoski film KAMIKAZE;
- od 20. do 22. maja angleški VV film V RITMU TWISTA;
- od 23. do 25. maja ameriški barvni film ZADNJI SONČNI ZAHOD;
- od 26. do 27. maja jugoslovanski film MOŠKI;
- od 28. do 30. maja angleški film MOŽ, KI NI ODNEHAL;
- od 31. maja do 2. junija francoski VV film RENDEZ VOUS.

UČINKOVITA OBLIKA IZOBRAŽEVANJA

Izobraževalni center Papirnice Vevče je v sodelovanju z Delavsko univerzo Moste-Polje priredil vrsto nadvse zanimivih predavanj. Predavanja so zajela aktualne dogodke s področja tehnike, znanosti, politike in geografije.

Predavanja so bila opremljena z barvnimi diapozitivi in so zbudila mnogo zanimanja med člani mladinskega aktiva.

SKLAD SKUPNE PORABE

Delavski svet Papirnice Vevče je razpravljal o predlogu za izkoriščanje sklada skupne porabe za leto 1964. Ta sklad znaša za obe poslovni enoti 80 milijonov dinarjev, sredstva tega sklada pa so predvidena za posojilo graditeljem zadrugiških stanovanj, za ureditev samskih domov, nagrade članom delovnega kolektiva za dolgoletno delo in drugo.

Gibanje prebivalstva

Od 15. marca do 15. aprila se je preselilo na področje matičnega urada Moste 194 ljudi (94 moških in 100 žensk), izselilo pa 82 (35 + 47). Živorojenih je bilo 55 otrok (34 + 21), umrlo pa je 14 občanov (9 + 5). Matični urad Polje: rojenih 5, umrlih 19. V Dolskem ni sprememb. Število prebivalstva torej: Moste 21.578 (10.112 + 11.456), Polje 13.988 (6.685 + 7.303), Dolsko 1.408 (679 + 729). Število prebivalstva v občini na dan 15. aprila 1964: 36.974 (17.486 + 19.488).

Pregled dela strelcev

Streliški odbor je poleg odbora za šolska športna društva prvi strokovni odbor, ki je obstajal že dalj časa. Ob zadnji letni skupščini se je pokazalo, da je taka organizacija pravilna in da je strelstvo pri nas res množično. Tako obstaja sedaj 13 strelskih družen z 2438 člani. To je res lepa številka, vendar skriva v sebi nekaj grenkega. Med tolikimi je namreč le 82 žensk, kar je veren prikaz slabega stanja v ženski telesni kulturi nasploh.

Predsednik podpolkovnik Klun je ugotovil, da so družine zelo delovne (posebno družina Vide Pregarc) in — kar je najbolj razveseljivo — strelci na Prežganju, da pa šepa materialno poslovanje, saj od 300 pušk, kolikor bi jih morali biti, manjka kar 27 pušk raznih kategorij.

Skupščina je dala razrešnico staremu in izvolila nov odbor, ki ga bo vodil Zdravko Rakušček, pred tem pa so še podelili plakete najprizadenejšim članom.

Delo Občinske skupščine

Občinska skupščina je v mesecu aprilu razpravljala o naslednjih zadevah:

DELITEV DOHODKA V GOSPODARSTVU IN DRUŽBENIH SLUŽBAH

Problematika delitve dohodka bo podana v poročilu komisije za izvajanje predpisov o delitvi dohodka in čistega dohodka v delovnih organizacijah.

— Občinska skupščina je dalje razpravljala o informacijah glede gibanja proizvodnje, investicij in porabe skladov glede na družbeni standard.

— Občinska skupščina je sprejela odlok o prenosu nekaterih zadev iz pristojnosti skupščine na svete.

— Občinska skupščina je sprejela odlok o izvršitvi proračuna za leto 1963.

DELO OBCINSKE SKUPSCINE V MESECU MAJU

V mesecu maju bo občinska skupščina obravnavala:

— Poročilo o delu inšpekcijskih služb.

To poročilo bo obravnavalo organizacijsko — kadrovske probleme, ki jih posamezne inšpekcijske službe ugotavljajo na terenu, z zaključki in predlogi za njihovo reševanje.

— Občinska skupščina bo v mesecu maju tudi potrdila statute delovnih organizacij s področja družbenih služb. Tu so zajete predvsem šole in varstvene ustanove. Te statute potrjuje občinska skupščina in jih mora komisija za pregled statutarov še posebno skrbno proučiti in delovne organizacije opozoriti na nekatere slabosti, ki jih imajo ti statuti.

Občinska skupščina

Ljubljana Moste-Polje

čestita občanom in delovnim kolektivom za
praznik dela — PRVI MAJ

Vsem občanom tople čestitke

k prazniku dela

družbeno-politične organizacije

občine Ljubljana Moste-Polje

MOŠČANSKA
SKUPNOST

NAMIZNI TENIS

Tekmovanje za pokal Jugoslavije je organiziral v naši občini NTOL — Namiznoteniški odbor Ljubljane. V finale občinskega tekmovanja sta ste uvrstili — čeprav po težkem boju — obe ekipe Saturnusa. Prva ekipa je premagala prvo ekipo šole Polje z najtesnejšim rezultatom 5:4, z enakim rezultatom pa je tudi drugo moštvo premagalo 3. ekipo šole Kette-Murn. Pri ženskah je prvak že šola Polje po zmagi nad gimnazijo s 5:0. Oba prvaka občine bosta sodelovala na okrajnem prvenstvu v Kranju.

TVD PARTIZAN
V SNEBERJAH

je prenehal z delovanjem. To ne bi bilo tako hudo, če to društvo ne bi imelo precej materialnih sredstev, za katera mora biti nekdo odgovoren. Vendar za to doslej ni še nihče odgovarjal! Vprašanje je še, komu?

DOBRO DELO

V začetku aprila je bil redni občni zbor občinske zveze za telesno kulturo. Kot vedno doslej je bil tudi ta občni zbor zelo delaven in res polnoštevilčen, kar je odraz stanja telesne kulture v naši občini.

Dosedanji predsednik Jože Borštnar je omenil, da je v zadnjem času telesna kultura v naši občini na pravi poti, da zavzame tisto mesto v vsakdanjem življenju delovnega človeka, ki ji pripada. Dokaz temu je vse večja množičnost prav v vseh športnih panogah (razen žal v društvi TVD Partizan, ki pa so v krizi sploh v vsej Sloveniji) in pa ustanovitev sklada za kulturo in telesno kulturo. Res je, da v ustanovitvi sklada nismo prvi, da bo še potrebno razumevanje delovnih organizacij, vendar pa velja naša občina za eno najboljših v organiziranju in delu telesne kulture.

Lepe uspehe v množičnosti so dosegla predvsem šolska športna društva, kegljači, balinarji in strelci. Pri teh namreč nimajo takih problemov s kadri kot v ostalih športnih panogah. Najslabše je seveda v partizanskih društvih, kjer je jasno, da ni moči računati na trenerje, ki bi ne bili stimulirani. Tako v teh društvih ni samo ogrožena množičnost, ampak sploh redno delovanje. Ni dvoma, poleg stimuliranja kadrov bodo morali najti tudi ustrezne organizacijske in vsebinske prijeme.

Ker pa množičnost pogojuje tudi kvaliteto, je povsem jasno, da so bili doseženi tudi kvalitetni uspehi. In da se pravilo potrjuje, so bili doseženi prav v panogah, kjer je množičnost res prva skrb. Tako so se košarkarji Slovana uvrstili v prvo zvezno ligo in enako se obeta tudi košarkaricam. V rokometu so prav v vseh starostnih stopnjah v vrhu sloven-

ske kvalitete: ženske in pionirji so prvi; moški bodo verjetno drugi, mladinci in pionirke pa so tretji. To je prvi rokometni kolektiv v Sloveniji.

Kegljači se vse bolj prebijajo v vrh slovenske kvalitete. Začeli so pred kratkim res s štartnega položaja v medobčinski ligi, sedaj pa sodelujejo že v republiških tekmovanjih. Res je, da je balinanje predvsem šport za razvedrilo in ni čudno, da je zanj tolikšno zanimanje. Balinarji Polja pa igrajo vsako leto na državnih prvenstvih eno vodilnih vlog.

Hokejistom Slavije niti najslabši pogoji niso mogli onemogočiti, da ne bi imeli dovolj naraščaja in da ne bi postali državni mladinski prvaki. Drugi kolektiv tega društva pa zasluži vso pohvalo zaradi odličnega dela v res težkih pogojih — to so plavalci. Z novim elanom so se lotili dela šele preteklo leto, prve uspehe pa pričakujemo lahko že letos.

Edina izjema, ki naj bi potrjevala pravilo, da množičnost pogojuje kvaliteto, so strelci. Kljub res velikemu številu članov in res svetlim tradicijam v tem športu (Delorenzo, Letonja) nimajo posebnih uspehov niti v okrajnem merilu in to kljub zelo ugodnim finančnim in materialnim pogojem.

V celoti vzeto je bil v telesni kulturi dosežen res velik korak naprej, za kar sta dala polno priznanje telesnokulturnim delavcem predsednik občinske skupščine Vlado Črne in predsednik SZDL Jože Cvetkovič.

V plodni razpravi je bilo nato največ govora o kvalitetnem športu. Prevladovalo je mnenje, da kadar kvaliteta preraste republiška merila, tedaj to ni več samo stvar ene občine, ampak cele republike. Tega pa se vse premalo

NOVI PREDSEDNIK ObZTK
LJUBLJANA MOSTE-POLJE
BORIS KOBAL

zaveda mestni svet, ki je v odnosu do nas res precej mačehovski. To se je pokazalo že pri graditvi stadiona na Kodeljevem, drastičen primer pa je gradnja pokritega bazena v Vevčah. Vevče so dale najboljše pogoje, vendar mestni svet na investicijo ni pristal, ker da to ne more biti objekt mestnega značaja. Vprašamo se, kako more biti naša občina mestnega značaja takrat, kadar prispeva obvezna sredstva v mestni sklad.

Ta občni zbor je pomemben tudi po tem, da je sprejel novo organizacijo telesne kulture v občini. Formirali so se namreč strokovni odbori za posamezne športne panoge, ki bodo med drugim vodili tudi občinska tekmovanja, in pa zbor trenerjev, ki je prvi te vrste v Sloveniji.

Na koncu je predsednik Ob ZTK Jože Borštnar podelil priznanja 16 najbolj poštvrtovalnim telesno-kulturnim delavcem in organizacijam za njihovo delo, nakar je občni zbor sprejel razrešnico staremu odboru. Novi odbor bo v naslednjih dveh letih vodil Boris Kobal.

Vsam občanom čestita k delavskemu prazniku

KOLEKTIV IN SVET

KRAJEVNE SKUPNOSTI - MOSTE

in se priporoča s svojimi servisnimi uslugami

PETI APRIL —
slovenski športni derbi

Komur srce bije za šport, temu je dosegel krvni pritisk maksimum prve dni aprila. Ne da bi se jezil zaradi prvoaprilskega potegavščin, ampak zaradi tolikšne negotovosti. V nedeljo 5. aprila se je odločalo, kdo je najboljši v Sloveniji v napopularnejših športnih igrah, kar jih poznamo pri nas: nogometu, košarki in rokometu. Cela Slovenija si je belila glave s tem, čeprav priznajmo, največ zaradi nogometa. Najtežje breme pa smo prenašali prav Moščani. Trije derbiji, tri naša moštva.

Prvi naj bo nogomet — ta je pravzaprav dvignil ves hrup okoli te nedelje. Ze tedne pred tem ni bilo v Sloveniji športnega pogovora, ki se ne bi vrtel okoli vprašanja, kdo bo zmagal: Olimpija ali Maribor. Seveda so bile analize obeh moštev totalne in ena takšnih je tudi naša. Gre namreč za Olimpijo. Očitajo nam, da v tem moštvu skoraj da ni nobenega Slovenca. Delno drži. V stalni enajstoricji jih je pet — od tega trije, ki so se predlani igrali v moštvi Slovana. Ne samo igrali, ampak

tudi zrasli, prav iz pionirjev: Zabjek, Nikolič in More. Zakaj je važno? Morda bolj zanimivo. V moštvi Slovana, ki je igrala proti celjskemu Olimpi, sta igrala dva »rojena Slovanovca«: Oplotnik in Radovan!

Košarka — no, zmagovalca smo vedeli naprej pa vendar smo se zelo veselili tega derbija, kajti je v zvezni ligi prvič nastopil naš moščanski klub in pa, ker smo le zopet prišli do slovenskega derbija v zvezni ligi. Ze dolgo je bila Olimpija osamljena.

Rokometni derbi je že v prvem kolu tudi odločal o zvezni ligi. Zal je bil tu Slovan le udeleženec, z zvezno ligo pa se bo — kot kaže — »šopiral« trboveljski Rudar. Pa saj drugega ni bilo pričakovati. Slovan bo pripravljen šele jeseni.

Tako ali tako, na najvišjem slovenskem nivoju in to celo v najbolj popularnih športnih igrah so igrali eno glavnih vlog moščanski športniki. No, recimo, drugo vlogo, toda še pred kratkim smo bili le statisti! Pričakujemo zato še več.

POLNE TRIBUNE OB SLOVANOVEM KOŠARKARSKEM IGRIŠČU. PRIČAJO, DA SE JE KOŠARKA KLJUB PRVIM SLOVANOVIM NEUSPEHOM POGNALA V MOSTAH DOLGE KORENINE IN DA JO BO TEŽKO IZTISNITI IZ KONKURENCE NAJBOLJŠIH V DRŽAVI. SLIKA JE POSNETA V DRUGEM KOLU ZVEZNE LIGE V DVOBOJU MED SLOVANOM IN ZADROM

Naše ekipe v tekmovanjih

KOŠARKA

S tekmovanjem je pričela edino zvezna liga.

Prvo kolo: Olimpija : Slovan 79:64.

Drugo kolo: Slovan : Zadar 73:79.

ROKOMET

S tekmovanjem so začela že vsa moštva razen članov Slovana II in občinske pionirske lige, ki začno konec prila.

Prva republiška liga:

moški: Rudar : Slovan 22:9, Slovan : Celulozar 5:0 (Celulozar odstopil);

ženske: Črnomelj : Slovan 4:8, Brežice : Slovan 3:6.

Ljubljanski center:

moški: Slovan III : Šiška II 18:7, Krim II : Slovan IV — preloženo, Sentvid : Slovan III 11:14, Olimpija II : Slovan IV 21:17, Slovan III prost, Slovan IV : Ig 12:9;

ženske: Sentvid : Slovan II 5:3, Ig : Slovan II 12:7.

NOGOMET

I. republiška liga:

člani: Slovan : Celje 2:2, Olimp : Slovan 1:1;

mladinci: Slovan : Celje 3:2, Olimp : Slovan 0:3.

Okrajna liga:

člani: Litija : Slavija 2:1, Slavija : Svoboda D 3:1;

mladinci: Litija : Slavija 0:1, Slavija : Svoboda D 4:0.

TELOVADNI DVOBOJ
NA TABORU

Pred kratkim je telovadna vrsta s šole Kette-Murn odšla pod vodstvom tovariša Westa na telovadni dvoboj s pionirji TVD Tabor. Tam so se pionirji — telovadci srečali na petih orodjih: na drogu, bradlji, krogih, v parterju telovadbi in na preskoču čez kozo. V dvoboju je presenetljivo zmagala vrsta z naše šole. Naši pionirji so zmagali na vseh petih orodjih. Najboljši so bili pri preskoču čez kozo in na drogu. Dosegli so prva štiri mesta. Pri naši vrsti sta bila najboljša Andrej Bešter in Rudi Westner. Westner je zelo lepo preskočil kozo, za kar je dobil tudi najvišjo oceno na tekmovanju. V prvi razvrstitvi so zmagali naši telovadci, kar za 17,9 točke.

Kemična tovarna Moste, Ljubljana

proizvaja po svetovno znani kvaliteti, v tuzemstvu pa prodaja po najnižjih cenah:

aluminijev oksid — Glinico Al_2O_3 ;
aluminijev hidrat $Al(OH)_3$;
aluminijev sulfat $Al_2(SO_4)_3 \times H_2O$;
kalijev aluminijev sulfat — Stipsa
 $K_2SO_4 \times Al_2(SO_4)_3 \times 24H_2O$;
živosrebrni oksid HgO .

Zahtevajte ponudbe in vzorce in prepičali se boste.

Telefon n. c. 30-351, komercialna 30-732.

Poštni predal 589/XI, Ljubljana.

VI. plenium CK ZKJ in mi

(NADALJ. S 1. STR.)

nost zahteva tudi večjo potrošnjo in ker bi vsako zaostajanje na tem področju zaviralo družbeni in gospodarski razvoj in povzročalo tudi politične težave in nezadovoljstvo. Če vse naše ukrepe povežemo z izboljšanjem življenjskega standarda, bomo sprostiti ustvarjalne potencialne sile delovnih ljudi in kolektivov.

Ze nekateri bežni podatki iz stanja v pogledu osebnih dohodkov nam pokažejo, da je današnje stanje res zaskrbljujoče. V naši občini je bilo v decembru 1963 od skupno 12.428 zaposlenih 1303 ali 10,4 % takih, ki so prejemali dohodke pod 25.000 dinarjev.

Poleg tega imamo že nekaj časa najvišji zakonsko dovoljen davek za malopromet. Nadalje je občina predpisala tudi maksimalno možen, to je 15 % dopolnilni proračunski prispevek od osebnega dohodka. To pa je zelo slab izraz skrbi za dvig življenjskega standarda v komunih.

Ko ocenjujemo standard in podvzemamo ukrepe, moramo sicer upoštevati, da znaten del nacionalnega dohodka, ki je namenjen za standard, dajemo posredno (otroški dodatki, brezplačno šolanje, zdravstveno in socialno zavarovanje in razni regresii in subvencije na mleko, kurjavo, prevoz itn.). Vendar nastaja vprašanje, ali obstoječi odnos med posrednimi in neposrednimi dohodki stimulira racionalno koriščenje družbenih sredstev in zagotavlja optimalno zadovoljevanje potreb delovnemu človeku in drugo, ali sedanjí nivo osebnih dohodkov oziroma sedanja udeležba osebnega potrošnje v družbenem proizvodu stimulira delovne ljudi za doseganje večjih rezultatov v gospodarjenju.

V SEDANJEM ODOBJU MORAMO REŠEVATI DVOJE VRST KOMPLEKSNEJSIH VPRAŠANJ:

prvič, iz našega sistema odstranjevati vse tisto, kar zavira svobodnejši gospodarski razvoj, in drugič, odstranjevati subjektivne slabosti v praksi komun in delovnih kolektivov.

Postavlja se vprašanje, kaj vse je tisto, kar naj prispeva k večji orientaciji na notranje odnose, notranje rezerve in večje kvalitete v okviru doseganja produktivnosti dela. Običajno prevlada mišljenje, da to lahko rešujejo samo investicije in da je rešitev samo v tem, da se uvedejo novi stroji, novi gradbeni objekti, da se izvršijo velike rekonstrukcije in drugi dragi posegi. Težišče naporov za večjo proizvodnjo in produktivnost je še vse preveč na velikih investicijskih.

V celotni naši ekonomiki bi morali ustvarjati ožračje in pogoje za racionalne rešitve in težnje, ki bi omogočile v večji meri mobilizirati obstoječe sile. Usmeriti jih moramo na izkoriščanje notranjih rezerv, ki se skrivajo v našem

gospodarstvu, zlasti pa na večje izkoriščanje sedanjih proizvodnih kapacitet, izpopolnjevanje tehnologije in organizacije proizvodnje, uvažanje več izmen, boljše koriščenje sklada časa, osvajanje artiklov, ki jih trg potrebuje in podobno.

Ker ni izdelanih nekih solidnih analiz, je težko dati oceno stopnje izkoriščenosti osnovnih sredstev v občini. V Mostah ocenjujemo, da se giblje okoli 60 %. Vsekakor je jasno, da imamo tu veliko neizkoriščenih rezerv, kar bi morali upoštevati tudi v prizadevanjih za povečanje produktivnosti in povežati zlasti z uvažanjem 42-urnega tednika.

Do sedaj so v občini Moste prešle na poskusno obratovanje s skrajšanim delovnim tednikom 4 delovne organizacije.

Ugotavljamo, da pri tem nismo vedno v zadostni meri upoštevali ekonomske, tehnične in sociološke faktorje, kar je imelo za posledico različna, včasih tudi negativna gledanja na skrajšan delovni čas, tako med strokovnjaki, ki morajo pripraviti potrebne analize, kot med neposrednimi proizvajalci.

V tesni povezavi s koriščenjem kapacitet je izkoriščanje sklada časa. V občini Moste znaša ta v vseh panogah gospodarstva, izračunan po povprečnem številu zaposlenih, preko 10 milijonov ur. Dejansko opravljenih ur v proizvodnji pa je bilo brez nadurnega dela samo 84,4 %. To predstavlja izpad preko 1,5 milijonov ur.

Da bi delovne organizacije nadomestile izgubljeni čas, je bilo opravljenih 700 tisoč nadur. To odgovarja povprečno mesečno 573 zaposlenim in okoli 30 milijonov dinarjev neto osebnih dohodkov, ki bremenijo delovne organizacije ter jim zmanjšujejo sklade.

Velike rezerve se skrivajo tudi v poslovnih stroških delovnih organizacij. V prvih šestih mesecih 1963. leta je indeks porasta celotnega dohodka znašal v primerjavi z letom 1962 145,7, indeks porabljenih sredstev pa 152,6. Izračuni za leto 1963 kažejo, da je udeležba narodnega dohodka v celotnem dohodku za 2 % nižja, in to predvsem zaradi naraščanja poslovnih stroškov, kar znese 237 milijonov. Ne da bi se spuščali v ocenjevanje vzrokov tega porasta, je več kot očitno, da je velik del teh stroškov pogojen s slabim gospodarjenjem.

Mnogo neizkoriščenih notranjih rezerv je tudi v kmetijstvu. V proizvodnji mleka, ki je dotirana, ima Agrokombinat še velike rezerve. Proizvodnja se v primerjavi z letom 1962 ni povečala, čeprav znašajo razlike v mlečnosti na kravo v farmah istega kombinata tudi do 400 litrov mleka.

V korist potrošnika je tudi boljše organizacija in krajša pot vrtnin od proizvajalca do potrošnika. Zagotoviti bomo morali učinkovitejšo sodelovanje med proizvajalcem vrtnin in sadja ter predelavo in trgovino, kar bo omogočilo specializirano, večjo in cenejšo proizvodnjo in zmanjšanje manipulativnih stroškov, s tem pa tudi cene na trgu. Upoštevanje dosedanjih pogodb, ki so bile sklenjene in namehsko trošenje različnega sklada v ljubljanskem okraju, pa je negativno vplivalo na tržne cene in spravljalo proizvajalca v težak finančni položaj.

Gibanje industrijske proizvodnje je v januarju in februarju 1964 pod predvidenim fizičnim obsegom. Čeprav je indeks porasta proti istemu obdobju 1963 106,4, je predvidena proizvodnja 16,6 % dosežena le z 12,9 %. Povprečno število zaposlenih je pod planskim predvidevanjem - 94,6 %, proti letu 1963 pa znaša indeks 108,9. Razmeroma slabe rezultate v prvih mesecih tega leta delno opravičujejo nekateri objektivni faktorji, kot so: pomanjkanje električne energije, surovin, ostalega reprodukcijskega materiala ipd. Vsekakor pa so vzroki kompleksnejši, zato je potrebno ta problem temeljito proučiti in vložiti večje napore v

izkoriščanje notranjih rezerv ter dvig produktivnosti.

Na osnovi vsega tega lahko ugotovimo, da osnovni elementi proizvodnje -

SREDSTVA IN PREDMETI DELA, KOT TUDI DELOVNA SILA - NISO DOVOLJ AKTIVIZIRANI. ZE TO DEJSTVO OPOZARJA, DA NE POTREBUJEMO VEDNO IN V VSAKEM PRIMERU NOVIH INVESTICIJ,

ker nam sedanje kapacitete omogočajo močno povečanje proizvodnje in gospodarske rasti.

Medtem ko se s precejšnjo vohemenco postavljamo nasproti nekaterim tendencam v pripravih na zvezni načrt in prigovarjamo, da so načrti prenapeti, da se preveč investira, pa v komunih sami to delamo, ker vidimo samo v tem osnovu za materialni dvig svojega področja. Ob tem pa seveda zmanjka sredstev za tisto, za kar mora občina predvsem skrbeti, to je za družbene službe, komunalo in terciarne dejavnosti.

V družbenem planu za leto 1964 je odnos v strukturi med gospodarskimi in negospodarskimi investicijami 75:25, kar nam kaže, da gre odnos na škodo negospodarskih investicij. Če pa odštejemo investicije za toplarno, je razmerje nekoliko ugodnejše 57:43.

Se neugodnejše pa je stanje, če upoštevamo, da v negospodarskih investicijah odpade samo na stanovanjsko izgradnjo čez 70 % vseh sredstev.

Relativno visoke gospodarske investicije bi morale imeti za posledico tudi večje investicije v družbeni standard. Vsaka nova gospodarska organizacija potrebuje nove kadre, še več stanovanjskih enot, novi prebivalci pa zahtevajo več investicij v varstvene ustanove, šole, zdravstvene domove, trgovine in podobno.

Veliko motenj v reševanju standarda povzroča tudi draga in počasna stanovanjska gradnja. Če hočemo hitreje reševati stanovanjski problem, moramo iskati rešitve predvsem v moderni serijski proizvodnji tipskih stanovanj, ki jih je možno postaviti tudi izven ožjega centra. Ko govorimo o tem, naj bi se v gradnji angažirala tudi sredstva posameznika, pa moramo računati z njegovimi osebnimi dohodki. Le na ta način lahko rešujemo stanovanjske probleme delavcev, ki ne morejo zagotoviti 50 in več procentov udeležbe ali plačati stanovanje v celoti.

Vse to kaže, da je treba zastaviti realno investicijsko politiko, predvsem pa iskati ustrežnejša razmerja, da bi zagotovili sočasen in celovitejši razvoj na vseh področjih. S tem seveda ne mislimo, da v komunih in gospodarskih organizacijah ni potrebno investirati, ker so določena sredstva še kako potrebna, če hočemo hitreje aktivizirati omrtvičene kapacitete. V delovnih organizacijah moramo vlagati določena sredstva v nujne rekonstrukcije in modernizacijo sedanjih kapacitet ter razširitev ozkih grl, zlasti tam, kjer stopnja sposobnosti osnovnih sredstev (povprečje 47 %) izkazuje visoko izrabljenost in zastarelost ter ne predstavlja potrebne materialne podlage za nadaljnji razvoj. Ni vprašanje investirati ali ne, temveč kako najbolje izkoristiti vse činitele, ki nam zagotavljajo čim boljše ekonomske rezultate.

Naslednji činitelj, od katerega je odvisen hitrejši ali počasnejši gospodarski razvoj in tudi višji ali nižji standard, so

INTEGRACIJSKI PROCESI.

Povsem jasno je, da je višja produktivnost dela vezana na večjo stopnjo integracije in na večjo stopnjo kooperacije med delovnimi skupnostmi in organizacijami, kar pomeni, da je višja stopnja produktivnosti in kvalitete dela odvisna od večje medsebojne povezanosti našega gospodarstva.

Čeprav je dosedanja praksa pokazala, da je proizvodno sodelovanje, kooperacija in integracija na sploh uspešna le, če so njeni

nosilci samoupravni organi. Če je zasnovana na proizvodnem sodelovanju, specializaciji in večji delitvi dela, pa se v praksi ta dejstva mnogokrat ne upoštevajo.

Iz prakse je možno ugotoviti, da integracijski procesi vedno niso dali zaželenih rezultatov, da so pa tudi povzročili negativne posledice in tendence po odcepitvi predvsem tam, kjer niso bile grajene na ekonomskih osnovah. Takšen pojav smo imeli ob združitvi Javnih skladišč, Globusa in Intertransa v enotno podjetje.

Ob integracijskih procesih ne gre zanemarjati dejanja tehnične pomoči slabše razvitim podjetjem in področjem. Tega ne bi smeli pojmovati kot dajanje socialne pomoči, ker smo zainteresirani, da se čimprej otresemo bremena nerazvitih področij. Marsikje komunisti in gospodarski kadri tega ne razumejo in se ponekod celo branijo pokazati tovarno predstavnikom iz zaostalih področij, kar čestokrat ustvarja slab odnos in šovinistično vzdušje. V zadnjem času imamo nekatere resnejše poskuse, prenesti integracijske procese izven meja republike, kot je to primer Saturnusa, ki v Pančevu izgrajuje obrat za proizvodnjo konzerv, pri čemer bo finančna sredstva preskrbel občina Pančev. S tem obratom se bodo zmanjšali stroški prevoza konzervnih doz. Razen tega imajo v načrtu tudi ustanovitve obrata termičnih aparatov v Litiji.

Ker

JE IZVOZ ENA NAJPOMEMBNEJSIH DNEVNIH NALOG,

moramo tudi temu vprašanju posvetiti vso pozornost. Po podatkih za januar in februar letošnjega leta ugotavljamo, da izvoz občutno pada. V naših gospodarskih organizacijah je izvoz za 3,8 % pod predvideno količino.

Zaradi upadanja izvoza v januarju in februarju se že pojavljajo vse večje težave v plačilnih odnosih s tujino. Mnoga podjetja ne dobivajo v redu reprodukcijskega materiala iz uvoza, kar ima za posledico zadrževanje plačilnih obveznosti. Vseh teh pojavov v lanskem letu nismo imeli. Z ene strani se uvozne potrebe večajo, ker višji življenjski standard postaja sestavni del in osnovni instrument naše ekonomske politike, z druge strani pa izvozni napori padajo oziroma se ne razvijajo adekvatno s celotnim gospodarstvom.

Nedvomno bo potrebno veliko naporov, da bi proizvajalce bolj zainteresirali za izvoz in ustvarili normalno ekonomsko povezanost in odvisnost med uvozom in izvozom in jih s tem usmerili na ustvarjanje moderne, racionalne in visoko kvalificirane proizvodnje, ki se bo sposobna po kvaliteti kot tudi kvantiteti uveljaviti na svetovnem trgu.

Sedaj smo v situaciji, v kateri moramo rešiti tri vprašanja, ki so med seboj funkcionalno povezana: prvič, vprašanje osebnega potrošnje in investicij, drugič, vpra-

šanje vidljivitve v mednarodno delitev dela in tretjič, stabilizacija našega gospodarstva. To so trije ekonomski pogoji, ki bi omogočili hitrejši razvoj naših notranje-družbenih odnosov in dajali nesluteno silo v pogledu razvijanja in višje kvalitete našega gospodarskega razvoja.

Hitrejša ali počasnejša oziroma boljše ali slabše izvrševanje vseh teh nalog, o katerih je bilo govora, je v veliki meri odvisno od kadrov. V sistemu samoupravljanja je izbor kadrov čedalje bolj del samoupravljanja občanov. Zato se moramo komunisti zavzemati za javno formulacijo načel in kriterijev kadrovske politike, demokratski način odpiranja kadrov, za javnost njihovega razporejanja ter za izvajanje in nadaljnje razvijanje družbenih norm na področju kadrovske politike.

Ker

NISMO DOVOLJ RAZVIJALI KADROVSKIH SLUŽB

ni dolgoročnih načrtov strokovne in družbeno-ekonomske vzgoje in izobraževanja kadrov. Tudi investicijski programi ne upoštevajo sredstev, ki so potrebna za pripravo kadrov. Slab strokovni sestav kadrov imamo tako v javni upravi kot v delovnih organizacijah. Kljub temu se je sklad za kadre v delovnih organizacijah v Sloveniji izkoristil samo 60 %, v naši občini pa le okoli 50 %.

Mreža šol druge stopnje, ki izobražujejo te kadre, ni zadosti razvita, ima premajhne kapacitete - TSS, vajenske šole pa ne dobijo zadosti priliva - šole pa so tudi slabo materialno opremljene. V slabem stanju so tudi internati in domovi. Razen nekaterih izjem (gradbeni center, Center strokovnih šol v Ljubljani) se vse te šole v ljubljanskem okraju v glavnem financirajo s finančnimi sredstvi iz medobčinskega sklada občin in deloma okrajne gospodarske zbornice. Po planu za 1964. leto bi moral medobčinski sklad zbrati 184 milijonov dinarjev za 77 takih šol in domov (TSS, ESS, zdravstvene šole). Glede na velike potrebe po teh kadrih, bi bilo nujno združevati del sredstev za te kadre, ki so v letošnjem letu poravnani od enega na 2,5 %. To je opravičljivo, ker to strokovno izobraževanje v glavnem presega potrebe ene delovne organizacije in celo občine. V okraju je možno po planu za 1964. leto zbrati s temi 2,5 % 4 milijarde 500 milijonov dinarjev. Če bi preko gospodarske zbornice okraja namensko združevali 1,5 %, bi v okraju lahko združili okrog 2 milijardi dinarjev. S temi sredstvi bi močno okreplili položaj strokovnega šolstva, tako v pogledu povečanja mreže (investicije v gradnje Tehnične srednje šole, nujne adaptacije v obstoječe objekte šol ter domov), kakor tudi v pogledu opremljenosti šol (oprema laboratorijev, delavnic itd.), predvsem pa bi jih sprostiti ekonomskega pritiska, ki jih sili, da v delavnicah več praktično delajo zaradi zasluzka in finančnih potreb šole.

Vsi ti problemi imajo svoj odraz v počutju in razpoloženju ljudi. Poleg tega, da se v zadnjem obdobju srečujemo z vrsto gospodarskih problemov, ki jih občuti naš občan, pa na njegovo mišljenje in ravnanje vpliva tudi birokratski odnos do njega, ekspropriacija njegovih samoupravnih pravic od strani forumov in posameznikov, kar pomeni po svojem bistvu kršitev ustavnih pravic. Nedopustljivo je, da komunisti ignoriramo mišljenja, pripombe in predloge delovnih ljudi. V obravnavanju takih problemov smo si komunisti hitro enotni, v dejanjih pa ravnamo drugače, kar ima za posledice pojave določenega nezaupanja in nesigurnosti.

Ko komunisti kritično spoznavamo našo družbeno stvarnost, jo spoznavamo zato, da jo skupaj z delovnimi ljudmi spreminjamo. Uspeh bo dosežen, če bomo nosili v sebi idejo, da je človek središče našega družbeno-ekonomskega dogajanja. Na njegovih interesih mora sloneti vse družbeno-ekonomsko dogajanje, od načrtov, investiranja, proizvodnje do delitve itn.

MOŠČANSKA SKUPNOST

Moščanska skupnost, glasilo občinskega odbora SZDL Ljubljana Moste-Polje, izhaja enkrat mesečno v 3200 izvodih. Ureja uredniški odbor, predsednik Stefan Trobiš, glavni in odgovorni urednik Bogdan Sturm. Rokopise in slike pošiljajte na naslov: Uredništvo in uprava MSK, Ljubljana, Ob Ljubljani 42/II, tel. 36-690, int. 8. Rokopisov ne vračamo. Tekoči račun pri NB Ljubljana, občinski odbor SZDL Ljubljana Moste-Polje, Moščanska skupnost 600-14-608-211. Celoletna naročnina 240 dinarjev, polletna 120 dinarjev (plačljivo naprej), posamezna številka 20 dinarjev. Tisk ČZP Kočevski tisk, Kočevje.

DELOVNI KOLEKTIV PODJETJA

Intertrans Globus

čestita občanom k 1. maju.